

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут математики та інформаційних технологій

Кафедра інформаційних технологій та систем

Ратников Євгеній Сергійович

**АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВОДНИМИ
МІКРОЕКОСИСТЕМАМИ НА ОСНОВІ ARDUINO**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

освітньої програми «Комп'ютерна інженерія»

за спеціальністю 123 Комп'ютерна інженерія

Особистий підпис _____ Євгеній РАТНИКОВ

Науковий керівник _____ Володимир ДОНЧЕНКО,
старший викладач
кафедри інформаційних технологій
та систем

Завідувач кафедри _____ Микола СЕМЕНОВ,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри інформаційних технологій
та систем

Полтава – 2024

Міністерство освіти і науки України	
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»	
Факультет (інститут)	Навчально-науковий інститут математики та інформаційних технологій <small>(повна назва)</small>
Кафедра	Інформаційних технологій та систем <small>(повна назва)</small>
Освітній ступень	Бакалавр <small>(код, назва)</small>
Напрямок підготовки	123 Комп'ютерна інженерія <small>(код, назва)</small>

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ІТС
М.А. Семенов

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“ ” 2023 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ**

Ратникову Євгенію Сергійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Автоматизована система керування водними мікроекосистемами на основі ARDUINO

Керівник кваліфікаційної роботи

Донченко В.Ю. старший викладач

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету

ВІД

2. Строк подання студентом проекту (роботи)

3. Вихідні дані до роботи (проекту)

Розроблено принципіальну електричну схему для «розумного» акваріуму на основі Arduino, а саме на контролері ATmega328.

(визначаються кількісні або (та) якісні показники, яким повинен відповідати об'єкт розробки)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЧАСТИНА. РОЗРОБКА ПРИНЦИПОВОЇ СХЕМИ ПРИСТРОЮ.

(визначаються назви розділів або (та) перелік питань, які повинні увійти до тексту ПЗ)

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту/роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання „_____” _____ 2023р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
	Вибір теми роботи, вивчення наукової літератури, затвердження теми та керівника.	До 15 жовтня	
	Аналіз літературних джерел за темою роботи. Розробка та апробація методики дослідно-експериментальної роботи. Подання структури теоретичної частини роботи та плану експериментальних досліджень.	Другий тиждень листопада (10 листопада)	
	Робота над теоретичною частиною. Подання теоретичної частини роботи для першого читання науковим керівником.	До 15 грудня	
	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника. Подання теоретичної частини роботи на друге читання.	До 28 січня	
	Проведення експериментальної роботи. Поетапний аналіз та обговорення її результатів. Перевірка стану виконання роботи.	Перший тиждень березня	
	Урахування рекомендацій наукового керівника, усунення недоліків, підготовка варіанта роботи до передзахисту. Розробка презентації.	До 31 березня	
	Попередній захист роботи на кафедрі	квітень	
	Доопрацювання роботи з урахуванням рекомендацій після передзахисту. Подання роботи науковому керівникові та рецензентові на підготовку відгуку та рецензії	За 10 днів до державної атестації	
	Подання на кафедру остаточного варіанта роботи, переплетеного та підписаного автором, науковим керівником і рецензентом.	За 5 днів до державної атестації	

Студент

_____

підпис

Є. С. Ратников

_____

(ініціали, прізвище)

Керівник проекту (роботи)

_____

підпис

В. Ю. Донченко

_____

(ініціали, прізвище)

АНОТАЦІЯ

Ратников Є. С.

Тема: Автоматизована система керування водними мікроекосистемами на основі ARDUINO.

Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія»

Установа: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024 р.

Бакалаврська робота містить: 72 с., 37 рис., 2 табл., 19 джерел.

Об'єкт дослідження - процес управління водною мікроекосистемою на прикладі домашніх акваріумів.

Предмет дослідження - управління "розумним" акваріумом з автономним середовищем на основі платформи Arduino

Мета роботи - підвищення ефективності управління мікроекосистемою домашніх акваріумів за допомогою мікроконтролерної системи на основі платформи Arduino.

Результати роботи.

У результаті проведених досліджень були розроблені чотири алгоритми для функціонування акваріуму, наведені приклади рисунків для підключення приладів до Arduino. З наведених даних створено структурну електричну схему та функціональну електричну схему.

Розроблено принципіальну електричну схему для «розумного» акваріуму на основі Arduino, а саме на контролері ATmega328. Прилади які живляться від 220В були підключенні до ардуіни за допомогою оптосимісторів та симісторів. Також наведений підрахунок резистора для оптосимістора, для того щоб світлодіод не згорів та функціонував довгий час.

За допомогою безкоштовної програм Arduino IDE, було написано програмне забезпечення для функціонування нашого акваріум.

Ключові слова. RASPBERRY Pi, ARDUINO UNO.

ABSTRACT

Ratnykov Yevhenii

Theme: Automated water microecosystem management system based on ARDUINO.

Speciality: 123 "Computer Engineering"

Institution: Luhansk Taras Shevchenko National University (LTSNU), 2024.

Diploma work contains: 72 pages, 37 Fig., 2 Table, 19 source.

A research object is the process of water microecosystem management using the example of home aquariums.

An aim of work is improving the efficiency of managing the microecosystem of home aquariums using a microcontroller system based on the Arduino platform.

Job performances. As a result of the research, four algorithms for the operation of the aquarium were developed, and examples of drawings for connecting devices to the Arduino were given. From the given data the structural electric scheme and the functional electric scheme are created.

The basic electric scheme for the "smart" aquarium on the basis of Arduino, namely on the ATmega328 controller is developed. Devices powered by 220V were connected to the Arduino using optocouplers and triacs. The resistor for the optocoupler is also calculated so that the LED does not burn out and function for a long time.

Using the free Arduino IDE software, software was written for the operation of our aquarium.

Keywords. RASPBERRY Pi, ARDUINO UNO.

ІТС.4КІ.0124.01-ВП
АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВОДНИМИ
МІКРОЕКОСИСТЕМАМИ НА ОСНОВІ ARDUINO.

[illegible]

					ІТС.4КІ.0124.01-ВП				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ВІДОМІСТЬ ПРОЄКТУ	Літ.	Арк.	Акрушів	
Розроб.		Ратников Є.С.							
Керівник		Донченко В.Ю.					1	1	
Реценз.		Козуб Ю.Г.				ЛНУ			
Н. Контр.						Кафедра ІТС, Гр.4КІ			
Зав. каф.		Семенов М.А..							

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Факультет (інститут) _____ Навчально-науковий інститут
_____ математики та інформаційних технологій
_____ (повна назва)
Кафедра _____ Інформаційних технологій та систем
_____ (повна назва)
_____ (код, назва)

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ
на виконання програмної розробки (ПР):
"АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВОДНИМИ
МІКРОЕКОСИСТЕМАМИ НА ОСНОВІ ARDUINO"

ІТС.4КІ.0124.02-ТЗ

ПОГОДЖЕНО
Керівник кваліфікаційної роботи

_____ Донченко В.Ю. _____

“ _____ ” _____ 2024р

ВИКОНАВЕЦЬ
Студент групи 4КІ

_____ Ратников Є. С. _____

“ _____ ” _____ 2024р

Полтава – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОДУКЦІЇ	3
2. ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	3
3. АЛГОРИТМ РОБОТИ ПРИСТРОЮ	4
4. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМОГИ ДО КІНЦЕВОГО ПРОДУКТУ	4
5. ВИМОГИ ДО МАТЕРІАЛІВ ТА КОМПЛЕКТУЮЧИХ.....	4
6. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПР.....	4
7. ПРИЙМАННЯ	5
8. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ТЕХНІЧНОГО ЗАВДАННЯ, ЩО ЗАТВЕРДЖЕНО.....	6

					ІТС.4КІ.0124.02-ТЗ					
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ			Літ.	Арк.	Акрушів
Розроб.		Ратников Є.С.								
Керівник		Донченко В.Ю.							2	5
Реценз.		Козуб Ю.Г.						ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ		
Н. Контр.										
Зав. каф.		Семенов М.А..								

ВСТУП

1.1 Найменування: Автоматизована система керування водними мікроекосистемами на основі ARDUINO.

1.2 Шифр ПР: АДР-5

1.3 Підстава до виконання ПР: Підставою для виконання даної розробки є завдання на дипломний проєкт.

1.4 Терміни розробки:

1.4.1 Початок 30 жовтня 2023р.

1.4.2 Закінчення 20 березня 2024р.

1.5 Фінансується за рахунок коштів замовника.

1. ПРИЗНАЧЕННЯ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Призначення:

Цей пристрій призначений для «розумного» акваріуму на основі Arduino, а саме на контролері ATmega328:

- фіксація стану компонентів середовища життєдіяльності живих організмів;
- запуск відповідних окремих пристроїв системи у відповідь на реакцію датчиків, що вимірюють параметри водної мікроекосистеми (водоймища, акваріума тощо).

2. ТЕХНИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Розроблено принципіальну електричну схему для «розумного» акваріуму на основі Arduino, а саме на контролері ATmega328. Прилади які живляться від 220В були підключенні до ардуїни за допомогою оптосимісторів та симісторів. Також наведений підрахунок резистора для оптосимістора, для того щоб світлодіод не згорів та функціонував довгий час.

За допомогою безкоштовної програм Arduino IDE, було написано програмне забезпечення для функціонування нашого акваріум.

					ITC.4KI.0124.02-T3	Арк.
						3
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3. АЛГОРИТМ РОБОТИ ПРИСТРОЮ

Розроблено чотири алгоритми для роботи акваріуму, які не пов'язані між собою. Наведені рисунки з підключенням приладів до Arduino Uno Rev 3. З наведених даних було побудовано структурну електричну схему та функціональну електричну схему. Для контролю параметрів було взято портативний комп'ютер Raspberry Pi, який в свою чергу взаємодіє з Wi-Fi та передає дані на ваш смартфон, планшет або комп'ютер в будь-яку точку світу.

Розроблено принципіальну електричну схему для «розумного» акваріуму на основі Arduino, а саме на контролері ATmega328. Прилади які живляться від 220В були підключенні до Arduino за допомогою оптосимісторів та симісторів. Також наведений підрахунок резистора для оптосимістора, для того щоб світлодіод не згорів та функціонував довгий час.

4. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМОГИ ДО КІНЦЕВОГО ПРОДУКТУ

Вартість робіт по розробці даної ПР визначається згідно договору на розробку. Вартість запропонованих аналогів повинна забезпечити економічну доцільність їх застосування.

5. ВИМОГИ ДО МАТЕРІАЛІВ ТА КОМПЛЕКТУЮЧИХ

5.1. Вимоги до екологічної безпечності під час експлуатації.

Не пред'являються.

5.2. Спеціальні вимоги до кінцевого продукту.

Не пред'являються.

5.3. Вимоги до безпеки для населення під час експлуатації продукції.

Не пред'являються.

6. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПР.

Етапи виконання ПР можуть уточнювати згідно календарного плану робіт по узгодженню між замовником та виконавцем

					ІТС.4КІ.0124.02-ТЗ	Арк.
						4
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

№	Етапи виконання роботи	Термін виконання та обсяг робіт	звітні матеріали
1	Аналіз розробки програмного комплексу та розробка першої версії. Аналіз вимог. Розробка структури. Попереднє тестування		Частковий програмний комплекс на ЕОМ замовника, що виконує всі основні функції та звітна документація п.8.2
2	Коректування структури. Розробка допоміжних функцій. Розробка остаточної версії програмного комплексу та його опрацювання. Тестування		Готовий програмний комплекс на ЕОМ замовника та звітна документація п.8.2
3	Доопрацювання окремих модулів та навчання користувачів. Розробка звітних матеріалів згідно п.8 цього ТЗ		звітні матеріали згідно пункту 8

7. ПРИЙМАННЯ

7.1. Необхідні вимоги для впровадження ПР та завершення робіт.

Оцінка результатів розробки і доцільність її продовження здійснюється замовником по представленню наступних матеріалів:

- встановлений програмний комплекс на ЕОМ замовника;
- перелік файлів на резервному носії;
- стислий опис роботи ПР та опис всіх файлів, які необхідні для роботи ПР.
- перелік документів
  - Технічне завдання
  - Пояснювальна записка

7.2. Перелік звітних документів, необхідних для прийняття етапів роботи:

- стислий опис результатів етапу у вигляді анотованого звіту(для 1 та 2 етапів);

					ІТС.4КІ.0124.02-ТЗ	Арк.
						5
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- частковий програмний комплекс на ЕОМ замовника згідно календарного плану робіт;
- акт приймання продукції.

Звітні матеріали подаються у вигляді звітів на папері по ГОСТ 7.32-91

7.3. Загальний перелік до приймання звітних документів, макетів, експериментальних зразків.

До приймання пред'являються: акт здачі-приймання продукції, акт впровадження ПР.

7.4. Тестування ПР

Тестування виконується до "Програми та методики тестування", яка розробляється виконавцем та затверджується замовником

8. ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ТЕХНІЧНОГО ЗАВДАННЯ, ЩО ЗАТВЕРДЖЕНО.

Дане технічне завдання може уточнюватися в процесі розробки ПР при узгодженні сторін з оформленням доповнень до ТЗ.

					ІТС.4КІ.0124.02-ТЗ	Арк.
						6
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Навчально-науковий інститут математики та інформаційних
технологій

(назва факультету, інституту)

Інформаційних технологій та систем

(назва кафедри)

Пояснювальна записка
до дипломного проєкту (роботи)
БАКАЛАВРА
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:
АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВОДНИМИ
МІКРОЕКОСИСТЕМАМИ НА ОСНОВІ ARDUINO

Виконав: студент 4 курсу, групи ____
напряму підготовки (спеціальності)
123 «Комп'ютерна інженерія»
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Ратников Є. С.
(прізвище та ініціали)

Керівник Донченко В. Ю.
(прізвище та ініціали)

Рецензент Козуб Ю. Г.
(прізвище та ініціали)

Полтава – 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЧАСТИНА	6
1.1. Призначення та сфера застосування	6
1.2. Основні функції «розумного» акваріуму	7
1.3. Огляд існуючих рішень	16
1.4. Управління «розумним» кліматом	29
Висновки до розділу	37
РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ПРИНЦИПОВОЇ СХЕМИ ПРИСТРОЮ.....	38
2.1. Розробка та обґрунтування алгоритму функціонування та структурної схеми пристрою	38
2.2. Розроблення та розрахунок принципової електричної схеми.....	52
2.3. Розробка друкованої плати	55
2.4. Розробка програмного забезпечення проєктованої системи.....	57
2.4.1. Теоретичні відомості.....	57
2.4.2. Програма для мікроконтролера	57
Висновки до розділу	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТОК.....	73

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ЗМІСТ	Лім.	Арк.	Акрушів
Розроб.		Ратников Є.С.						
Керівник		Донченко В.Ю.					2	1
Реценз.		Козуб Ю.Г.				ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ		
Н. Контр.								
Зав. каф.		Семенов М.А.						

ВСТУП

Під час управління різними процесами в різних галузях господарства та виконання великого обсягу повторюваних завдань ефективність роботи людини зменшується, що призводить до втоми, уповільнення реакції та інших негативних наслідків. Вплив зовнішніх факторів може підвищувати схильність людини до прийняття помилкових рішень, що пов'язано з людським фактором. Тому розвиток високих технологій, робототехніки та автоматизації в різних сферах діяльності спрямований на зменшення обсягу важкої монотонної роботи та уникнення помилок, спричинених нею, що, у свою чергу, зменшує вплив людського фактора на автоматизовані системи.

У сфері управління мікроекосистемами на господарських підприємствах (лісових і тваринних господарствах, фермах тощо) або в побуті (догляд за домашніми улюбленцями) людський фактор також має значний вплив. Адже саме людина несе відповідальність за живі організми. І рівень цієї відповідальності не залежить від того, чи вирощує вона тварин для подальшого використання як їжу (як на фермах), чи доглядає домашніх тваринок для задоволення естетичних потреб (наприклад, у випадку з домашнім акваріумом).

Об'єктом даного дослідження стала акваріумістика, яка полягає у створенні моделі екосистеми в замкнутому штучному водоймищі [2]. Більшість водних мешканців дуже вимогливі до параметрів гідросфери, в якій вони живуть. Навіть незначні зміни в стані окремих компонентів водної системи можуть призвести до незворотних змін у штучній гідросфері. Тому уважне спостереження за водоймою та своєчасна реакція на зміни різних факторів є важливими проблемами в цій сфері. На сьогоднішній день, з швидким розвитком технологій автоматизації, використання інноваційних мікропроцесорних систем знаходить широке застосування в управлінні

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ВСТУП	Лім.	Арк.	Акрушів	
Розроб.		Ратников Є.С.							
Керівник		Донченко В.Ю.					3	3	
Реценз.		Козуб Ю.Г.				ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ			
Н. Контр.									
Зав. каф.		Семенов М.А.							

водними мікроекосистемами [3].

Для підтримки оптимальних умов життя тварин у закритих штучних середовищах необхідно ретельно спостерігати за різними компонентами середовища та своєчасно реагувати на найменші зміни їх показників. При автоматизації таких дій важливо забезпечити бездоганну роботу всіх частин системи і своєчасне інформування користувача про несправності окремих модулів. Тому під час проєктування та розробки автоматизованих систем необхідно чітко дотримуватися встановлених методів і практик. Дотримання цих методик при створенні автономних мікроконтролерних систем управління дозволяє отримати надійні та стійкі до збоїв пристрої, здатні довго і безперебійно функціонувати.

Мікропроцесорні та мікроконтролерні системи стали широко використовуваними в промисловості. Проте в галузі акваріумістики вони залишаються відносно рідкісними через складність налаштування для конкретного акваріума.

Власники звичайних домашніх акваріумів часто вимушені використовувати саморобні або замовлені автоматизовані системи, спеціально призначені для їхньої конкретної гідросфери. Такі системи часто потребують спеціального налаштування та підтримки, що створює проблеми для звичайних користувачів.

У зв'язку з цим існує актуальна потреба у розробці простого, але ефективного пристрою, який можна легко адаптувати для різних акваріумів.

Таким чином, робота над створенням "розумного" акваріума з автономним середовищем на базі Arduino була спрямована на аналіз існуючих систем автоматизації для підтримки гідросфери акваріума. Це включало порівняння різних моделей та розробку уніфікованої мікроконтролерної системи для широкого спектру акваріумних середовищ.

Об'єктом дослідження - процес управління водною мікроекосистемою на прикладі домашніх акваріумів.

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
						4
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Предмет дослідження - управління "розумним" акваріумом з автономним середовищем на основі платформи Arduino.

Мета роботи - підвищення ефективності управління мікроекосистемою домашніх акваріумів за допомогою мікроконтролерної системи на основі платформи Arduino.

Ця система повинна виконувати наступні функції:

- фіксувати стан компонентів середовища життєдіяльності живих організмів;
- запускати відповідні пристрої системи у відповідь на сигнали датчиків, які вимірюють параметри водної мікроекосистеми (водоймища, акваріума тощо).

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення таких основних завдань:

- дослідити актуальність проєктування та розробки пристрою шляхом аналізу переваг і недоліків існуючих рішень;
- вивчити методи проєктування та розробки автоматизованих систем на основі мікроконтролерів;
- на основі результатів досліджень і експериментів спроектувати та розробити ефективну автономну мікроконтролерну систему на основі платформи Arduino для управління водною мікроекосистемою на прикладі домашніх акваріумів.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						5
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЧАСТИНА

1.1. Призначення та сфера застосування

Інтернет речей (IoT) – це одна з найшвидше зростаючих галузей технологій у сучасному світі. Щороку кількість IoT пристроїв у світі значно збільшується, і вони знаходять застосування у найрізноманітніших сферах людської діяльності.

Лідерами у впровадженні та розвитку технологій Інтернету речей є Японія, Китай, Сполучені Штати Америки та деякі країни Європейського Союзу. Важливий внесок у прогрес IoT технологій роблять такі промислові гіганти, як Toyota, Xiaomi, Huawei, Google, Microsoft, Amazon тощо.

IoT пристрої використовуються як у повсякденному житті звичайних людей, так і у професійній діяльності. Вони також можуть бути впроваджені на великих виробництвах та в медицині для автоматизації різних процесів. Крім того, поряд із системами домашньої безпеки, все більшої популярності набувають розумні домашні пристрої, які спрощують рутинні завдання та дозволяють людям забути про деякі домашні обов'язки.

Будь-яка будівля складається з різних підсистем, що відповідають за виконання різноманітних завдань. З часом ці технології еволюціонують, і автоматизовані системи починають інтегруватися у всі «екосистеми» дому. Завдяки цьому людині більше не доводиться виконувати всі роботи, які раніше вимагали ручної праці. «Розумний дім» - це комплексна система, в якій управління всіма пристроями та приладами здійснюється автоматично або за допомогою смартфона, ноутбука чи іншого пристрою. Саме поняття «Smart house» було сформульоване ще в 1970-х роках у Вашингтонському Університеті як «будівля, що забезпечує продуктивне та ефективне використання робочого простору» [20].

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	РОЗДІЛ 1. НАУКОВО- ДОСЛІДНА ЧАСТИНА	Лім.	Арк.	Акрушів
Розроб.		Ратников Є.С.						
Керівник		Донченко В.Ю.					6	31
Реценз.		Козуб Ю.Г.				ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ		
Н. Контр.								
Зав. каф.		Семенов М.А.						

Принцип цієї системи передбачає абсолютно новий підхід до організації життєзабезпечення, який за допомогою комплексу програмно-апаратних засобів значно підвищує ефективність роботи та надійність управління всіма системами та виконавчими пристроями будівлі. На рисунку 1.1 нижче показано приклад такої системи. Управління підсистемами в цьому випадку здійснюється через мобільний додаток з використанням інтернет-з'єднання.

Рис. 1.1. Приклад системи «Розумний дім» [1]

Варто розуміти, що окремі системи у «розумному домі» можуть працювати як спільно, так і незалежно одна від одної, виконуючи свої завдання. Прикладом такої системи є домашній акваріум, управління яким здійснюється через мобільний додаток. Цей пристрій поєднує автоматизацію та інноваційні технології, що дозволяє власнику підтримувати оптимальні умови для флори і фауни акваріума, контролювати та керувати різними підсистемами акваріума з мінімальними зусиллями, оскільки IoT-пристрій призначений для полегшення життя власника.

1.2. Основні функції «розумного» акваріуму

У наш час люди швидко адаптуються до нових винаходів, і споживачі все більше вимагають розробки кращих, швидкодіючих, мобільних технологій, які роблять життя зручнішим і дають можливість не бути обмеженими

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		7

домашніми клопатами або відстанню. В епоху прогресуючих технологій виробники все більше прагнуть уникнути проводів і перейти на бездротову передачу даних. Тому в моєму проєкті використовується бездротова передача даних за допомогою Wi-Fi роутера. Завдяки програмному забезпеченню на смартфоні власник може керувати функціоналом акваріума та змінювати його налаштування з будь-якої точки світу.

При розробці зональної системи ІАСУ (інтерактивної автоматичної системи «розумний будинок») для акваріумів важливо враховувати специфіку цього простору. Акваріум – це прозора ємність, призначена для постійного утримання водних організмів.

Рис. 1.2. Сучасний акваріум

Зазвичай під акваріумом мається на увазі домашній (кімнатний) акваріум для утримання рибок у домашніх умовах. Через технічні обмеження максимальний обсяг такого акваріума зазвичай не перевищує одного кубічного метра. Публічні акваріуми, які призначені для демонстрації водної флори та фауни глядачам і існують у складі зоопарків або як окремі видовищно-просвітницькі заклади, можуть досягати об'єму 7500 кубічних метрів. В акваріумі можна утримувати практично будь-яких водних

мешканців: морських і прісноводних риб, рослини, ракоподібних, молюсків, земноводних, рептилій та корали.

Для підтримки біологічної рівноваги в акваріумі використовуються різноманітні пристрої: аератори, механічні та біологічні фільтри, терморегулятори та інші. Розміри акваріумів можуть коливатися від одного до кількох тисяч літрів. Вимоги до розмірів акваріумів різняться залежно від виду мешканців. Хоча чітких мінімальних розмірів не існує, є певні рекомендації. Наприклад, для риб, що швидко плавають і в природі мешкають у річках зі швидкою течією, потрібні великі акваріуми – приблизно в 10 разів більше їхньої довжини. Скати потребують акваріумів з великою площею дна, а для інших риб важливою може бути глибина акваріума. Деякі риби, як-от півники, дуже невибагливі і можуть жити в ємностях від 0,5 літра.

Акваріуми поділяються на:

- **Біотопні акваріуми:** Відтворюють природний біотоп, такий як стояче озеро, болото, повільна річка чи озеро. В них підбирають види рослин і риб, які природно співіснують, а також максимально відтворюють параметри навколишнього середовища: склад води, ґрунту, освітлення та температура.

Рис. 1.3. Акваріум біотоп

- **Псевдоморські акваріуми:** Зазвичай не містять рослин і оформлені камінням, схожим на корали. Вода має високу жорсткість – до 20°. Для освітлення використовують лампи з

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		9

холодним синім відтінком. У таких акваріумах часто мешкають цихліди африканських озер.

Рис. 1.4. Акваріум у стилі Псевдоморе

- **Голландські акваріуми:** Основна увага приділяється рослинам. В них або зовсім немає риб, або їх дуже мало. Для освітлення використовуються спеціальні лампи з підвищеною світловіддачею та особливими спектральними характеристиками. Через густу посадку рослин використовуються комплексні добрива та системи збагачення води CO₂.

Рис. 1.5. Голландський акваріум

- **Морські акваріуми:** Складніші в утриманні порівняно з прісноводними. Заміну води здійснюють не так часто через високі витрати на морську сіль. Для регенерації води використовують складне обладнання. Вони мають сильну течію, білкові

відділювачі (флотатори, скіммери) та сильні помпи для імітації морської течії. Морські акваріуми бувають рифовими та рибними, причому рифові вимагають складнішого обладнання для утримання морських безхребетних.

Рис. 1.6. Морський акваріум

Інтеграція інженерних функцій у просторі. Основною особливістю системи "розумного будинку" є комфорт, неповторне задоволення від сценаріїв світла та звуку, а також зручність в управлінні. Сумарне управління всіма функціями "розумного будинку" (освітленням, кліматом, аудіо- та відеоналаштуваннями) в автоматичному та інтерактивному режимах робить його зручним і безпечним, створюючи додатковий емоційний комфорт.

Інтеграція простору з загальною системою будинку. Всі елементи системи "розумного будинку" непомітно вписуються в дизайн акваріума, покращуючи його, надаючи сучасний вигляд та роблячи простір живим і змінним відповідно до вашого настрою і потреб ваших вихованців.

Ядром керуючої системи "розумного будинку" є інформаційний кабель, який з'єднує керуючі та керовані пристрої.

Опції розумного будинку. Управління освітленням в акваріумі за допомогою будь-якого зручного пристрою (настінного вимикача, сенсорної

					<i>ITC.4KI.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		11

панелі, комп'ютера чи пульта дистанційного керування) дозволяє регулювати яскравість і інтенсивність світла відповідно до потреб різних видів риб. Завдяки системі "розумного будинку" можливо підключати підводне та надводне підсвічування і регулювати яскравість освітлення. Система забезпечить ідеальний рівень освітлення для акваріума.

Зручне регулювання кліматичного режиму, необхідного для мешканців акваріума, можна здійснювати за допомогою комп'ютера або дистанційного керування (вмикання нагріву чи охолодження по телефону, СМС або через Інтернет). "Розумний дім" також дозволяє контролювати температуру в акваріумі та управляти кліматом з центральної сенсорної панелі.

Практично будь-який електричний привід може керуватися через настінні панелі, сенсорні екрани, бездротові пульти, а також дистанційно.

Функція SOS у "розумному домі" (контроль витоків води, пожежний контроль, моніторинг стану інженерного обладнання) дозволяє відстежувати стан датчиків з сенсорних панелей або комп'ютера. У разі необхідності автоматично викликається фахівець служби експлуатації та проводяться заходи для забезпечення безпеки.

Параметри води будуть автоматично регулюватися системою "розумного будинку". Це включає жорсткість води, підтримання необхідного рівня та інших параметрів.

Управління пристроями. "Розумний будинок" легко управляється за допомогою кольорового сенсорного екрану на стіні, вимикачів DLT, Neo, Saturn, переносного пульта, екрана телевізора або з пристроїв HTC.

Відсутність проводів, що особливо важливо для акваріумного обладнання, забезпечується завдяки бездротовій мережі.

Сценарії управління пристроями. Мобільна форма для створення сценаріїв автоматичного та інтерактивного управління системою "розумного будинку" з додатковими базовими варіантами. Сценарії легко встановлюються, змінюються і візуалізуються на екранах системи обладнання Clipsal C-Bus.

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
						12
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Це можливість поєднання світла і звуку для створення певної атмосфери та зміни дизайну в приміщенні з акваріумом.

Інше обладнання. Система "розумного будинку" може бути доповнена необхідними для акваріума функціями:

- Управління сенсорним сантехнічним обладнанням;
- Контроль рівня води в акваріумі;
- Відстеження терміну служби водяних фільтрів;
- Контроль рівня реагентів для самоочищення;
- Локалізація протікань.

Акваріум – це вікно в природу, яке відтворює в мініатюрі світ тиші і спокою. Завдяки зростаючій кількості любителів акваріумістики, він ефективно допомагає знімати стрес міського життя. Залежно від ваших бажань, смаків і фінансових можливостей, можна створити екосистеми різних типів у невеликому об'ємі: ділянку коралового рифу, густо зарослий зелений куточок Амазонії та багато іншого. Неймовірно привабливий, фантастичний світ, в якому на ваших очах живуть і розмножуються дивовижні істоти, принесе вам неперевершене задоволення. Створення складних сценаріїв освітлення для вашого акваріума, а також його автоматичне очищення – це непросте завдання. Система "розумний будинок" візьме на себе ці турботи, включаючи автоматичне годування ваших морських мешканців, щоб ви не хвилювалися про їх догляд.

Кожен акваріум унікальний як маленька екосистема, і проблема збереження та підтримки балансу стає особливо актуальною для людей, які часто подорожують, багато працюють або бувають у відрядженнях. Щоб забезпечити повноцінну життєдіяльність риб без постійного втручання, необхідні всі основні функції "розумного" акваріуму. Розглянемо ці функції детальніше.

Для розвитку, розмноження та підтримання яскравого забарвлення риб необхідне регулярне і повноцінне харчування. У нашому акваріумі встановлено пластикову годівницю з 20 контейнерами для їжі. Годівниця

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						13
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

підключена до годинника реального часу, і завдяки таймеру кожен контейнер відкривається у визначений час, забезпечуючи рибу їжею. Нижня кришка контейнера щільно прилягає до стінок, що дозволяє залити воду та покласти живий корм, запобігаючи його псуванню з часом.

Не менш важлива функція - забезпечення подачі кисню, оскільки низька концентрація кисню у воді може спричинити загибель її мешканців. Проте постійне постачання кисню не є необхідним. Для цього компресор підключений до годинника реального часу, який вмикає та вимикає прилад. Власник може контролювати та встановлювати час подачі кисню за допомогою смартфона. Водорості виробляють кисень вночі, а вдень його поглинають, тому система автоматично вимикає компресор на ніч. Надмірне кисневе насичення у середовищі може призвести до різних захворювань у мешканців акваріуму. Перевагою регулювання подачі кисню є також економія електроенергії.

При належному освітленні, підводний світ стає загадковим та привабливим. Вчені з Британського наукового морського акваріуму в Плімуті дослідили фізичний та психологічний вплив спостереження за рибами. Вони виявили, що спостереження за рибами сприяє зниженню кров'яного тиску і серцевого ритму, покращенню настрою та зменшенню депресії. При цьому освітлення відіграє ключову роль. Дві лампи денного світла з'єднані з годинником реального часу, який регулює їх вмикання та вимикання за допомогою таймера.

Усі екзотичні акваріумні риби пристосувалися до постійної тропічної температури навколишнього середовища, тому зміна температури води в акваріумі може призвести до захворювань і навіть загибелі. Для забезпечення необхідної температури для цих видів риб використовується датчик температури з підігрівачем. Власник встановлює потрібні параметри, а датчик вимірює температуру води, активуючи підігрівач у разі необхідності.

У акваріумі часто зустрічаються різні види риб, деякі з яких плавають на поверхні, а інші приховуються в скелях або зариваються в пісок. Кожен вид

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						14
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

звук до свого часу харчування, тому нам необхідно створити умовний рефлекс або звичку, щоб всі риби приймали їжу в один і той же час. Зазвичай господарі акваріумів використовують постукування по склу, щоб викликати риб до харчування. Ми можемо відтворити цей умовний рефлекс за допомогою механізму, який імітує постукування по склу і залучає глибоководних риб або тих, що живуть у скелях, до прийому їжі.

Всяка система потребує візуального контролю, тому одним з ключових заходів безпеки є встановлення камери. Коли власник відсутній вдома, він може постійно насолоджуватися спостереженням за життям своїх підопічних, налаштувати свій фізичний та емоційний стан, насолоджуючись естетикою. Наша камера здатна охопити весь об'єм акваріуму; за допомогою регулювання джойстика на смартфоні власник може рухати камеру у потрібний йому кут. Крім звичайного спостереження за мешканцями акваріуму, важливо здійснювати огляд риб для виявлення перших ознак захворювання.

Будь-яка замкнута екосистема не може залишатися стабільною, оскільки постійно накопичуються продукти життєдіяльності, що призводить до збільшення кислотності. Рівень кислотності визначається кількістю катіонів водню і аніонів гідроксиду у воді. Щоб знизити кислотність, можна здійснювати постійну аерацію цілодобово, а для її підвищення — внести кальцій. Для контролю рівня кислотності використовується рН-метр. Підвищена кислотність може призвести до захворювань, наприклад, відшарування луски.

У разі виявлення підвищення кислотності за допомогою відеоспостереження або датчика, створено спеціальний контейнер з двома відсіками. У перший відсік додається розчин метиленової зелені, а у другий — концентрат кальцію. При виявленні захворювань через камеру, власник за допомогою смартфона відкриває дозатор у першому контейнері, і потрібна кількість крапель потрапляє у акваріум. Якщо зафіксовано підвищення рН, то виконується та ж сама операція, але з другим контейнером.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		15

1.3. Огляд існуючих рішень

Догляд за акваріумами вимагає значних зусиль. Кожного разу, коли необхідно почистити акваріум або нагодувати рибок, потрібно виконати безліч дій. Спочатку треба вимкнути насос, погодувати рибок вручну, а через годину знову ввімкнути насос. У традиційних системах всі пристрої, такі як світильник, обігрівач, фільтр тощо, керуються вручну за допомогою електричних перемикачів. Для цього людині доводиться підходити до акваріума і самотійно вмикати або вимикати пристрої.

Рибок необхідно годувати щодня, що вимагає від власника регулярно підходити до акваріума для їх годування, ускладнюючи догляд за акваріумом. Коли власник не вдома, він не може доглядати за системою і годувати рибок. У таких ситуаціях на допомогу приходить «Розумний акваріум». Цей проєкт є більш ефективним та корисним, ніж традиційні системи, поширені в побуті. Він орієнтований на людей, які хочуть тримати риб у домашніх умовах або в офісі, але не мають на це часу або не хочуть просити знайомих або сусідів доглядати за рибками під час їхньої відсутності. Такі проєкти є автоматизованими системами догляду за рибами, які замінюють ручний догляд автоматизованими функціями.

Різні великі компанії, що спеціалізуються на виробництві гаджетів, також створюють розумні акваріуми і досягають успіхів у їх продажах. В Україні розумні системи для дому лише починають набирати популярність і поки що не є широко розповсюдженими. Однак у Сполучених Штатах, Японії, Китаї та інших великих країнах люди вже не уявляють життя без автоматизованих систем у своїх будинках. Вони звикли до того, що більшість процесів відбуваються автоматично. Тому навіть такі пристрої, як розумні домашні акваріуми, користуються великим попитом.

Більшість розумних акваріумів керуються і моніторяться за допомогою мобільного додатка.

Розумний акваріум EcoQube C

EcoQube C є інноваційним розумним пристроєм, який надає унікальну можливість насолоджуватися природою прямо у власному домі. Представлений на платформі Kickstarter, цей пристрій отримав підтримку спільноти. Основна ідея розумного акваріуму від цього виробника полягає в створенні маленької екосистеми у вигляді прозорого акваріума, який можна розмістити на вікні. Прозорість дозволяє користувачам спостерігати за життям акваріуму, його флорою та фауною, і насолоджуватися красою природи з мінімальними зусиллями на догляд.

Однією з головних переваг EcoQube C є його автономність, яка забезпечує подачу світла та поживних речовин до акваріуму без необхідності підключення до електромережі. Це робить його дуже зручним у використанні і дозволяє розмістити навіть у віддалених місцях без доступу до електрики. Крім того, EcoQube C оснащений інтегрованою фільтраційною системою, яка підтримує чистоту води, а також системою контролю параметрів води, таких як температура і рівень кисню. Це забезпечує здорове середовище для флори і фауни акваріуму.

EcoQube C має мобільний застосунок, який дозволяє користувачам віддалено керувати пристроєм та відстежувати його параметри. З його допомогою можна налаштовувати режим освітлення, отримувати сповіщення про стан води та керувати іншими параметрами, забезпечуючи оптимальні умови для цієї міні-екосистеми.

Загалом, EcoQube C є цікавим пристроєм, який об'єднує природу, технології та зручність в одному продукті. Він дозволяє насолоджуватися природою у будь-який час і в будь-якому місці, не виходячи з дому. Процес фільтрації води в акваріумі та зовнішній вигляд пристрою зображені на рисунках 1.5 та 1.6 відповідно.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						17
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

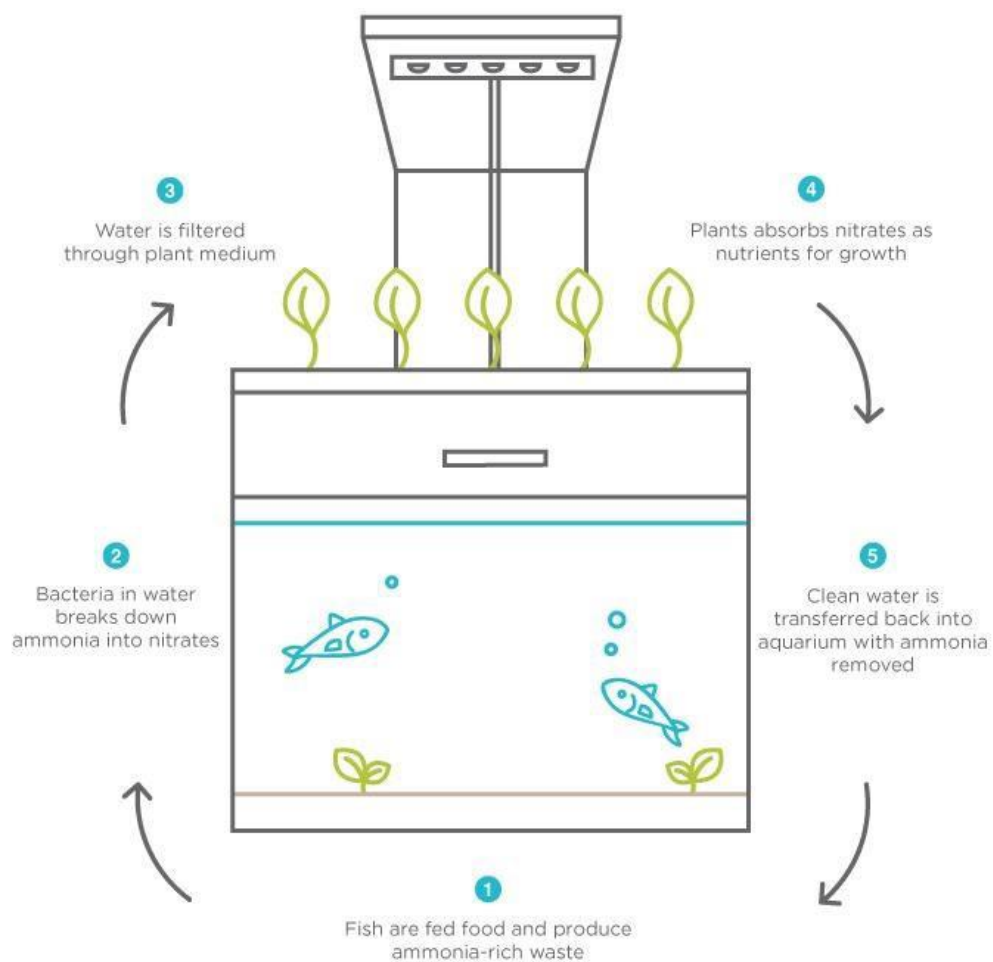

Рис. 1.6. Процес фільтрування води у EcoQube C [4]

Рис. 1.7. Зовнішній вигляд розумного акваріуму EcoQube C [4]

Розумний акваріум Fluval Flex

Акваріумний комплект Fluval Flex надає все необхідне для створення привабливого акваріуму вдома чи в офісі. Виготовлений компанією Fluval Aquatics, відомою своїми високоякісними акваріумними продуктами, цей комплект має стильний та сучасний дизайн. Прозорі стінки та технологія LED-підсвічування забезпечують яскраве і рівномірне освітлення акваріумного середовища, підкреслюючи його кольори і деталі. Зовнішній вигляд акваріума та підсистема освітлення зображені на рисунках 1.8 і 1.9.

Комплект включає не тільки сам акваріум, але й додаткові компоненти, що полегшують його утримання та догляд. До них належить фільтраційна система з механічним та хімічним фільтром, яка допомагає підтримувати чистоту води, забезпечуючи належну циркуляцію та аерацію.

Flex Aquarium Kit також оснащений інтегрованою системою освітлення з LED-лампами. Ця система дозволяє створювати різноманітні світлові ефекти, включаючи налаштування яскравості та кольорової температури, що підкреслює красу рослин і рибок. Крім того, вона має вбудований контроль параметрів води, що дає змогу користувачеві відстежувати температуру та інші важливі показники, забезпечуючи комфортні умови для життя рослин і риб.

Комплект також включає насадки для подачі води та створення потоку, що додає динамічності та живості акваріумному середовищу. Завдяки інтегрованому дистанційному керуванню, можна зручно управляти освітленням і налаштуваннями фільтрації на відстані.

Flex Aquarium Kit відрізняється компактністю та ефективністю використання простору, що робить його ідеальним вибором як для початківців, так і для досвідчених акваріумістів з обмеженим простором. Він пропонує зручне та стильне рішення для створення привабливого акваріуму з усіма необхідними компонентами.

Загалом, Fluval Flex Aquarium Kit є надійним і функціональним рішенням для створення привабливого акваріумного середовища. Він

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						19
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

забезпечує зручність в утриманні і створює прекрасну атмосферу для спостереження за рослинами та рибками, додаючи нотку природи до життя користувача.

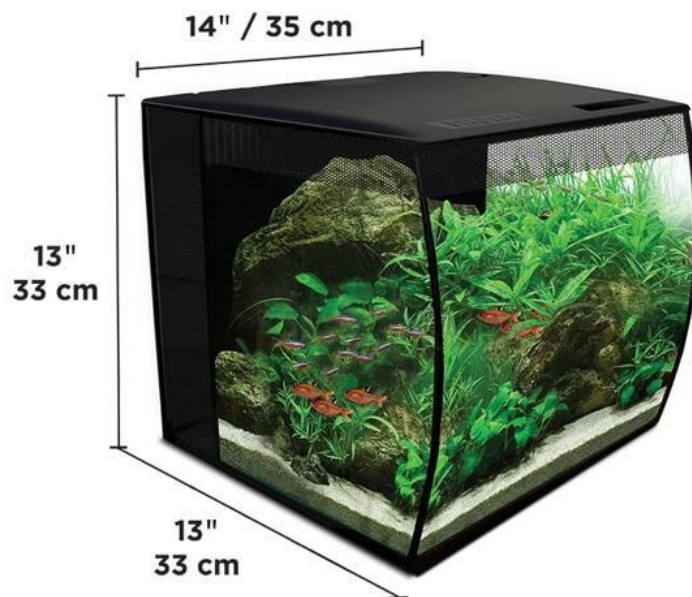

Рис. 1.8. Зовнішній вигляд розумного акваріуму Fluval Flex [5]

Рис. 1.9. Підсистема LED підсвітки разом з пультом керування [5]

Розумний акваріум Innovative Marine Nuvo Fusion Peninsula PRO Smart Aquarium

Серія Nuvo Fusion Pro складається з повноцінних розумних акваріумів, розроблених компанією Innovative Marine. Ці акваріуми поєднують

елегантний дизайн, функціональність та інноваційні технології, забезпечуючи комфортне та зручне утримання риб та рослин.

Однією з головних особливостей Nuvo Fusion Pro є їх модульна конструкція, що дозволяє власникам налаштовувати акваріум відповідно до своїх потреб. Вони доступні у різних розмірах та формах, включаючи класичні прямокутні та панорамні акваріуми з фронтальним панорамним склом. На рисунках 1.10 та 1.11 показано комплектацію та зовнішній вигляд продукту [6].

Кожен акваріум Nuvo Fusion Pro оснащений інтегрованою системою керування, яка дозволяє контролювати різні аспекти акваріума за допомогою мобільного додатка. Цей додаток дає можливість налаштовувати освітлення, температуру, фільтрацію, циркуляцію води та інші параметри в зручний спосіб. Крім того, він дозволяє створювати розклади освітлення, налаштовувати режими симуляції сонячного та місячного світла, а також отримувати сповіщення про важливі зміни в акваріумі.

Акваріуми Nuvo Fusion Pro також мають вбудовану систему бездротового з'єднання, яка дозволяє підключати різні аксесуари та додаткові пристрої для покращення функціональності акваріума. Серед таких пристроїв можуть бути автоматичні дозатори, системи моніторингу параметрів води, системи автоматичного додавання добрив тощо.

Загалом, цей продукт є розумним акваріумом, який дозволяє користувачам легко керувати та налаштовувати середовище за допомогою мобільного додатка, забезпечуючи оптимальні умови для екосистеми акваріума.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						21
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Fishbit є розумною системою керування акваріумом, яка пропонує зручний спосіб управління та моніторингу акваріума через мобільний додаток.

					ИТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						22
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Ця система розроблена для спрощення догляду за рибами та розширення можливостей акваріумної галузі.

Однією з функцій Fishbit є моніторинг параметрів акваріума. Завдяки вбудованим сенсорам, Fishbit може вимірювати температуру води, рівень рН, рівень аміаку та інші важливі параметри води. Ці дані відображаються в режимі реального часу у мобільному додатку, дозволяючи користувачу здійснювати контроль і моніторинг акваріума з будь-якого місця.

Fishbit дозволяє автоматизувати деякі процеси в акваріумі. Користувач може налаштовувати графіки освітлення, режими живлення та циркуляції води, що створює комфортні умови для акваріуму та його мешканців.

Крім того, пристрій надсилає сповіщення на мобільний телефон про важливі зміни в параметрах акваріума, наприклад, високу або низьку температуру, недостатній рівень води чи незвичайний рівень рН. Користувач також може отримати поради та рекомендації щодо догляду за рибами та підтримання комфортного середовища в акваріумі.

Fishbit дозволяє контролювати освітлення в акваріумі, налаштовуючи його відтінок та інтенсивність. Є також можливість налаштувати звукові ефекти, щоб створити різноманітну атмосферу в акваріумі.

Пристрій може бути інтегрований з іншими розумними пристроями, такими як розумний домашній автоматизаційний хаб або інші IoT пристрої, для забезпечення зручного керування всіма аспектами домашнього акваріуму.

Загалом, Fishbit є компактним, інноваційним розумним пристроєм для керування акваріумом, що пропонує широкі можливості управління та моніторингу акваріумного середовища. Він дозволяє власникам акваріумів легко доглядати за своїми рибками та створювати комфортні умови для їх здоров'я і добробуту. На рисунку 1.12 показано зовнішній вигляд системи та мобільного додатка для керування акваріумом.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						23
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 1.12 - Зовнішній вигляд пристрою та мобільного застосунку для керування акваріумом [7]

На сьогоднішній день ідеальним прикладом розумного акваріума є AquaDigitalLife. Цей акваріум може функціонувати дуже тривалий час без втручання людини. Вбудоване джерело безперебійного живлення забезпечує роботу всієї системи навіть при перебоях з електрикою, що дозволяє значно заощадити на оплаті рахунків. Контроль витoku струму допомагає уникнути ураження електричним струмом, а також вчасно виявити та усунути несправність.

Вбудований генератор забезпечує точний, швидкий і оперативний контроль електроживлення (Рис. 1.13). Автоматичний запуск генератора електричного струму та анулювання неприоритетного навантаження продовжує роботу генератора в кілька разів. Генератор можна віддалено контролювати і керувати ним через повідомлення.

Акваріум оснащений стандартними функціями, які будуть описані нижче. У нього вмонтовані два двигуни для зміни води: один працює постійно,

а другий використовується як резервний. Крім того, встановлені датчики для вимірювання солоності води, значення рН та інші додаткові функції.

Монтаж цього акваріума є досить складним, і для його функціонування потрібно мінімум 5 м². Найбільшим недоліком є висока ціна, яка становить від 10 до 15 тисяч доларів. Такі акваріуми найчастіше використовуються для вирощування декоративних морських риб та коралів.

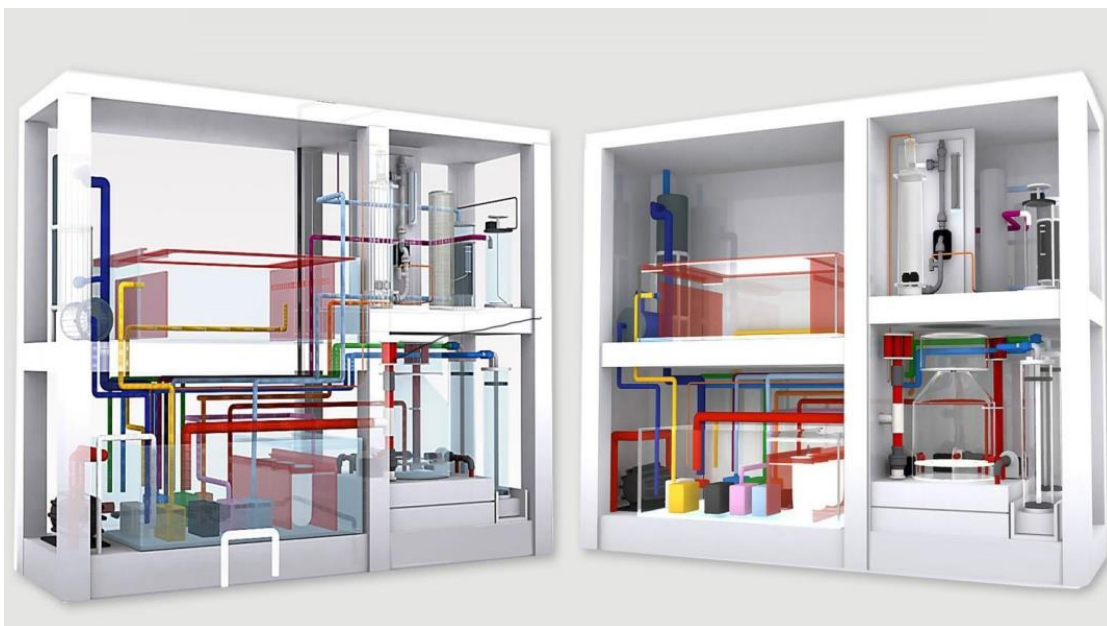

Рис. 1.13. Розумна система для акваріумів фірми AquaDigitalLife

Рис. 1.14. Система контролю живлення

Для розробки більш надійної, практичної та економічної моделі ми беремо за основу відомий розумний акваріум з прямокутним скляним резервуаром, який включає пластмасову або дерев'яну кришку. Акваріум

оснащений центральним приладом для обробки даних, комплектом датчиків, регуляторів та модулем дистанційного зв'язку. Центральний процесор пов'язаний з набором датчиків і контролерів, отримуючи інформацію про стан акваріума від датчиків і передаючи керуючі сигнали на контролери, встановлені для моніторингу стану акваріума.

Модуль дистанційного зв'язку з'єднаний з центральним блоком обробки даних, а бортовий прилад споживача передає дані щодо управління до центрального блоку обробки даних через модуль дистанційного зв'язку. Комплект датчиків включає датчик температури води, датчик якості води, датчики рівня води і камеру. Рибовод може використовувати свій мобільний телефон, комп'ютер або інші мобільні пристрої для дистанційного керування акваріумом через модуль Wi-Fi, мережу Ethernet RJ45 і мережу 3G/4G, що дозволяє йому керувати акваріумом з будь-якого місця та організувати свій час більш вільно.

Недоліком такого розумного акваріуму є те, що власник не може залишати його без нагляду більше ніж на три дні. Господар пов'язаний з акваріумом, оскільки повинен кожні два дні додавати їжу в спеціальні контейнери, а в разі захворювання риб потрібно капати ліки кожні 5-8 годин.

Давайте порівняємо звичайний акваріум, існуючий прототип розумного акваріуму та експериментальну модель розумного акваріуму.

Для кращого порівняння візьмемо акваріум об'ємом 180 літрів. Звичайний акваріум може працювати без втручання людини до одного дня. Це пов'язано з необхідністю контролювати процес подачі кисню та годування риб.

Порівнюючи ціни, звичайний акваріум з фільтром, лампами, підігрівом та іншими додатками буде коштувати приблизно 100 доларів.

Розумні акваріуми стандартно комплектуються мікроконтролерами ATmega. Недоліком таких акваріумів є складність їх збирання порівняно з акваріумами на мікроконтролерах Arduino. Усі розумні акваріуми зазвичай виготовляються та збираються за кордоном, що підвищує їх вартість через

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		26

додаткові витрати на транспортування. Давайте побудуємо графік приблизної вартості розумних акваріумів.

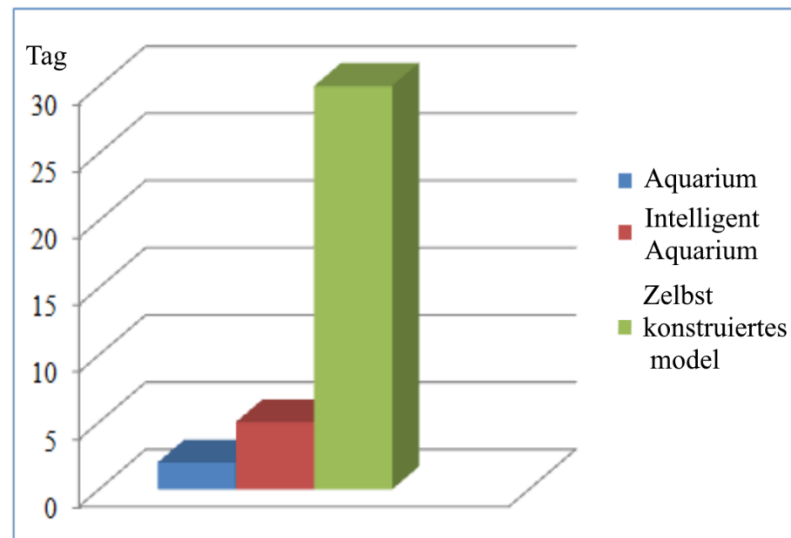

Рис. 1.15. Порівняння прототипу з існуючими акваріумами

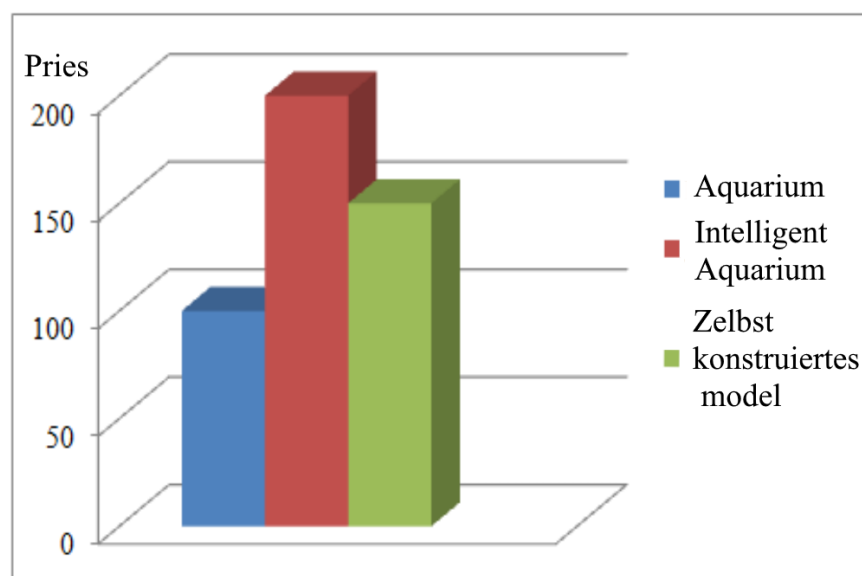

Рис. 1.16. Порівняння вартості акваріумів

Давайте проаналізуємо енергоспоживання звичайного та розумного акваріумів. Для цього ми розглянемо найпоширеніші електроприлади для акваріумів. Наприклад, у акваріумі є дві люмінісцентні лампи по 25 Вт кожна, а також блок живлення, який споживає 20% від потужності ламп. Отже, загальна потужність ламп становить 60 Вт. Враховуючи, що власник працює протягом усього дня і не може постійно вмикати та вимикати освітлення, припустимо, що лампи будуть увімкнені 14 годин на добу. За формулою (1.1)

ми можемо розрахувати кількість спожитої електроенергії на освітлення акваріуму протягом доби.

$$0,060 \text{ кВт*год} * 14 \text{ год} = 0,84 \text{ кВт*год} \quad (1.1)$$

Потім ми розрахуємо витрати на фільтр. Зазвичай фільтр повинен працювати до 10 годин на добу безперервно, але на практиці ніхто не вмикає та не вимикає його кожну півгодини. Тому ми можемо припустити, що фільтр буде працювати протягом всієї доби. Зазвичай фільтри мають потужність близько 12 Вт.

$$0,012 \text{ кВт*год} * 24 \text{ год} = 0,288 \text{ кВт*год} \quad (1.2)$$

Давайте проведемо розрахунок для обігрівача акваріума. Так само, як і з іншими пристроями, власник не може постійно контролювати температуру води та вмикати чи вимикати обігрівач. Обігрівач має потужність 50 Вт, а приблизний час його роботи протягом доби становить 8 годин.

$$0,050 \text{ кВт*год} * 8 \text{ год} = 0,4 \text{ кВт*год} \quad (1.3)$$

Отже, звичайний акваріум споживає 1,752 кВт електроенергії за добу. Давайте розглянемо витрати для розумного акваріуму. Розумна система акваріуму може автоматично вмикати та вимикати прилади за необхідності, що дозволяє економити електроенергію. Для того, щоб не працювати впустую, лампи денного світла розумного акваріуму повинні працювати максимум 8 годин на добу. Крім того, в нашому акваріумі регулювання яскравості світла буде автоматично залежно від рівня сонячного світла. Ця система може зменшити витрати електроенергії на світло ще на 20-30%.

$$0,060 \text{ кВт*год} * 8 \text{ год} = 0,48 \text{ кВт*год} \quad (1.4)$$

Для забезпечення умов для життєдіяльності риб достатньо, щоб фільтр працював протягом 10 годин.

$$0,12 \text{ кВт*год} * 10 \text{ год} = 0,12 \text{ кВт*год} \quad (1.5)$$

Для забезпечення потрібної температури в акваріумі, обігрівач повинен бути включений приблизно на три години щодня.

$$0,050 \text{ кВт*год} * 3 \text{ год} = 0,15 \text{ кВт*год} \quad (1.6)$$

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		28

Також для керування та роботи приладів використовується Arduino Uno, яка, в свою чергу, споживає приблизно 0,25 кВт за добу. Таким чином, сумарна витрата електроенергії становить 1 кВт на добу. На рисунку (1.17) видно залежність витрат електроенергії для розумного акваріуму та звичайного акваріуму протягом місяця. За допомогою розумного акваріуму власник може зекономити до 45% витрат на електроенергію.

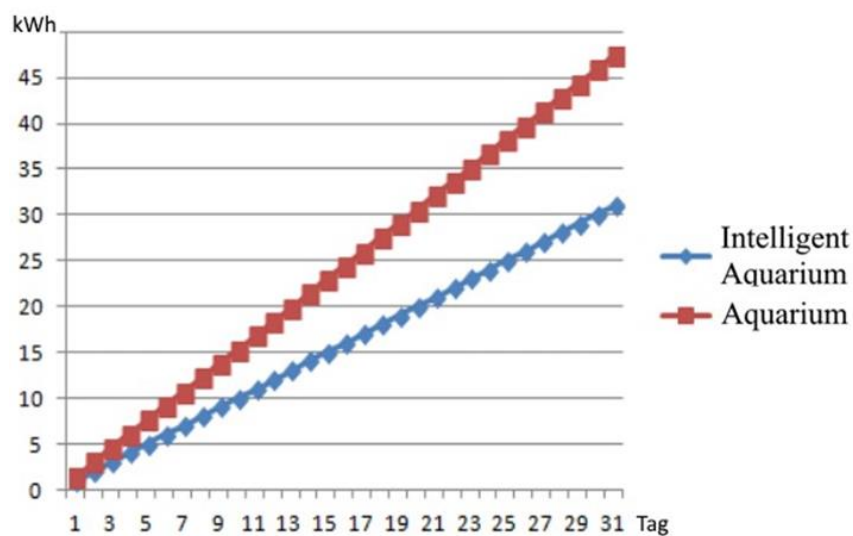

Рис. 1.17. Залежність витрат електроенергії

1.4. Управління «розумним» кліматом

Постійне забезпечення оптимального клімату в розумних акваріумах є найважливішим аспектом. Це можна порівняти з автомобілями, де якість контролю за кліматом може впливати на загальний комфорт під час поїздок. Автомобілі з високоякісними системами клімат-контролю здатні врахувати різноманіття умов і забезпечити комфорт пасажирів навіть під час зміни кліматичних умов. Інтелектуальні системи також дбають про здоров'я пасажирів, намагаючись запобігти захворюванням. Багато автовиробників, таких як Lexus, BMW, Mercedes, Audi, Mazda, Porsche, Mitsubishi, Honda, Land Rover, Subaru, Toyota, Volvo, Nissan, Volkswagen, обладнували свої автомобілі індивідуальним керуванням кліматом для водія та пасажирів. Аналогічно, вимоги до якості клімату є важливими для нашого домашнього середовища та офісів, де ми проводимо більшу частину часу. Якість клімату безпосередньо впливає на наше самопочуття, настрої і здоров'я. Хоча люди можуть звикнути

до різних кліматичних умов, наші домашні улюбленці менше адаптовані до таких змін.

- Індивідуальне налаштування параметрів.
- Спрямована робота фільтра, компресора та освітлення.
- Просте налаштування температурних графіків.
- Економія, навіть без усвідомлення.

Зниження температури на 1 градус може призвести до економії до 6% енергії. Контроль клімату передбачає вимірювання та підтримку параметрів води в акваріумі: температури, рівня кисню, хімічного складу. Для цього використовуються різні системи: обігрівачі, охолоджувачі, вентиляційні системи, кондиціонери і т.д.

Отже, для інтегрованої системи клімат-контролю важливо забезпечити гармонійне управління всіма цими пристроями. Оркестровим диригентом цього процесу є "розумний акваріум", чия одна з ключових функцій полягає в клімат-контролі. При такому співробітництві різні системи працюють узгоджено, не заважаючи одна одній. Наприклад, система підігріву води не активується, коли відбувається вентиляція. При розумному управлінні пристрої реагують по-різному на різні ситуації: при відкритих або закритих вікнах, при присутності або відсутності людей у приміщенні та інших обставинах.

Додамо сюди можливість програмного управління кліматом за графіком, який може бути гнучко налаштований для різних днів тижня або з урахуванням вподобань власника. Також врахуємо можливість дистанційного керування кліматом через Інтернет або мобільний телефон. Необхідно також пам'ятати про автоматичне використання для опалення різних джерел енергії залежно від зміни тарифікації протягом доби. На завершення варто згадати про оптимізацію роботи обладнання з метою збереження енергії. Очевидно, що енергозбереження залежить як від клімату країни, так і від інших факторів і може сягати навіть 50%. Усе це надає розумний акваріум, віднімаючи від

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		30

людини всі труднощі та надаючи можливість насолоджуватися природою у власному будинку.

Найбільш розумна серед них працює за принципом моніторингу інформації, і якщо будь-який параметр відхиляється від норми, то приладами автоматично коригується до досягнення бажаних значень. Давайте розглянемо більш детально принцип функціонування цього розумного середовища, зокрема процес зчитування інформації за допомогою датчиків.

Для швидкого визначення рівня рН (тобто кислотності) різних середовищ застосовуються рН-метри. Вони можуть використовуватися для вимірювання рівня кислотності в технічній або питній воді, розчинах кислот, солях або лугах, а також в різних рідинах організму, таких як кров чи сеча. Також вони застосовуються для вимірювання кислотності у фруктах, овочах, харчових продуктах, медичних препаратах і багато іншого. Фактично будь-який рідкий чи розчинний зразок може бути об'єктом оперативного вимірювання за значенням рН.

Вимірювання рН, по суті, є оцінкою активності іонів водню у середовищі. Навіть сам термін "рН" в перекладі з латинської мови означає "pondus Hydrogenii", що буквально означає "вага водню".

На сьогоднішній день рН-метри широко застосовуються в різних галузях, таких як мікробіологія, медицина, водопідготовка, агрохімія, ґрунтознавство, гідропоніка, лабораторні та польові дослідження, хімічна та харчова промисловість, акваріумістика і багато інших.

Сучасні рН-метри дозволяють швидко та точно вимірювати значення рН. У нейтральному середовищі, наприклад, дистильована вода, рН рівний 7, де позитивні іони водню H^+ та негативні гідроксид-іони OH^- у рівновазі. Якщо значення рН перевищує 7, це вказує на лужність середовища, а якщо менше 7 - на його кислотність.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		31

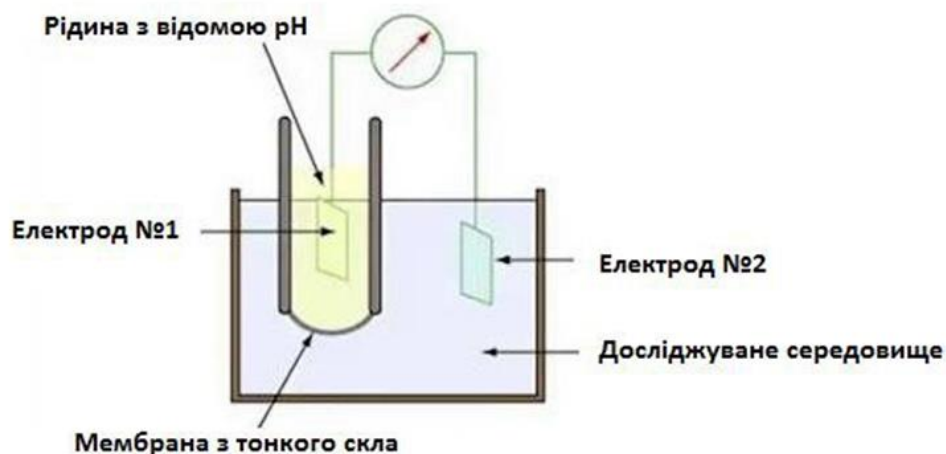

Рис. 1.18. Принцип дії рН-метрів

рН-метр насправді є електронним мілівольтметром, оскільки він вимірює різницю потенціалів в електрохімічній системі з парою електродів та досліджуваного середовища, в яке вони занурені. Однак шкала приладу не градується в мілівольтах, а в одиницях рН, оскільки вимірюваний ЕРС відноситься до рівня рН. У цій системі два електрода: скляний індикаторний (який володіє великим опором у десятки мегаом) і хлорсрібний, що виступає як додатковий електрод порівняння. Для градуювання рН-метра використовують буферні розчини з відомим рівнем рН. Так як температура впливає на величину ЕРС, багато рН-метрів мають термокомпенсацію для вимірювань при різних температурах. Однак для досягнення високої точності вимірювань рекомендується проводити їх при температурі $+25\text{ }^{\circ}\text{C}$, тому багато рН-метрів оснащуються вбудованим термометром для відстеження температури досліджуваного середовища.

Індикаторний скляний електрод має форму трубки з тонкостінними стінками і кульковим закінченням. Виготовлений з особливого електропровідного боросилікатного скла, він включається в електричний ланцюг. Внутрішні переміщення позитивних іонів H^+ всередині такого скла (катіони в скляній матерії пересуваються в напрямку поліаніонного кремнієвого скла). У трубку наливається суспензія хлориду срібла у розчині соляної кислоти, після чого до неї опускається срібний дріт - це формує хлорсрібний електрод. Складний електрод опускають у досліджувану середу,

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						32
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

замикаючи електричний ланцюг і вводячи (через електролітичний ключ або безпосередньо) додатковий електрод. Зазвичай цей додатковий електрод розташовують у скляному корпусі, який не пропускає воду для іонів H^+ .

Контакт між розчином хлориду калію у електроді порівняння та досліджуванним розчином виникає за допомогою тонкої нитки або капіляри в скляному корпусі. Це призводить до утворення гальванічного елемента між електродом порівняння та хлорсрібним електродом. Електролітична частина такого елемента включає провідну скляну плівку і досліджувану середу. Різницю потенціалів електродної системи (ЕРС) вимірюється мілівольтметром, чий шкала градуйована в рН. Електрони з хлорсрібного електрода переносяться до електрода порівняння під впливом вимірюваної ЕРС, що супроводжується перенесенням рівної кількості протонів з внутрішньої сторони скляного електрода в середу. Якщо прийняти концентрацію позитивних іонів водню H^+ всередині скляного електрода постійною, то ЕРС стане функцією активності H^+ , тобто рН досліджуваного середовища. Сучасні моделі рН-метрів працюють за допомогою мікропроцесорів, які виконують термокомпенсацію. Чим складніший пристрій, тим більше завдань він може вирішувати. Клас точності приладів змінюється від моделі до моделі, і для різних сфер застосування можна підібрати відповідний рН-метр. Є кишенькові побутові рН-метри, лабораторні, портативні та промислові стаціонарні. Деякі з них вимірюють концентрацію іонів у середовищі, вміст нітратів тощо, мають вбудовану пам'ять для збереження результатів, можливість зв'язку з комп'ютером та функцію корекції параметрів за допомогою ланцюга зворотного зв'язку. Також вони можуть бути оснащені датчиком температури.

Терморезистори - це пристрої, чий опір змінюється зі зміною температури. Проте не всі пристрої, що реагують на температуру зміною опору, отримали назву "терморезистори". Наприклад, резистивні термометри, виготовлені з крученого дроту або металевих плівок, хоча залежать від температури, але працюють іншим чином, ніж терморезистори. Термін

					<i>ITS.4KI.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		33

"терморезистор" зазвичай використовується для напівпровідникових пристроїв, які чутливі до температури. Терморезистори з негативним температурним коефіцієнтом (ТКО) виготовляються з напівпровідникових матеріалів, таких як кераміка, створена з суміші металевих оксидів. Терморезистори застосовуються у багатьох галузях: в системах протипожежної безпеки, для вимірювання та регулювання температури, контролю за теплом, компенсації температури, вимірювання потужності ВЧ. Вони також широко використовуються в промисловій електроніці, побутових пристроях, медицині, метеорології, хімічній промисловості та інших галузях. Деякі терморезистори, такі як ММТ-4 і КМТ-4, мають металеві капсули і герметичне ущільнення, що дозволяє їм працювати в умовах вологості і навіть у рідинах, які не агресивні до корпусу терморезистора.

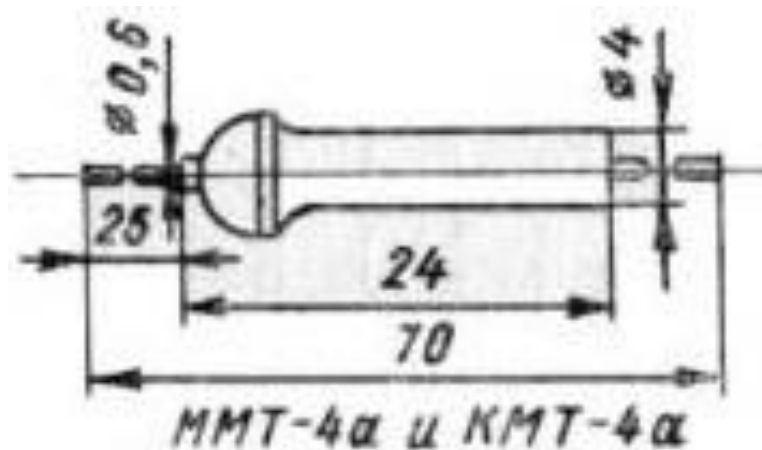

Рис. 1.19. Герметизований датчик температури ММТ-4

Температурна залежність опору є ключовою характеристикою терморезисторів і в значній мірі визначає інші параметри цих пристроїв. Ця залежність подібна до температурної залежності питомого опору напівпровідника, з якого виготовлений терморезистор. Обігрівач води для акваріума, який також називається терморегулятором, це пристрій, призначений для нагрівання води, обладнаний вбудованим регулятором. Він складається зі скляної трубки з нагрівальним елементом. Терморегулятори автоматично вимикаються при досягненні заданого рівня тепла і включаються, коли температура знижується нижче необхідного значення.

Діапазон роботи обігрівачів для акваріума зазвичай становить 18-32 градуси за Цельсієм. При виборі обігрівача значну роль відіграє його потужність. Раніше було поширене прийняття, що оптимальна потужність обігрівача - це 1 ват на 1 літр води, але ця концепція не завжди відповідає реальності, так само як і рекомендація про 1 см риби на 1 літр води. На жаль, деякі виробники не завжди надають достатньо точної інформації про рекомендовані об'єми акваріумів для своїх обігрівачів. Таким чином, під час вибору обігрівача важливо враховувати реальні умови та потреби вашого акваріума.

Зазвичай власники акваріумів купують обігрівачі з вищою потужністю, ніж потрібно для їхнього акваріума, щоб забезпечити достатнє обігрівання. Однак це може призвести до перегріву води, особливо якщо температура навколишнього середовища вже висока. Для запобігання перегріву можна скористатися вбудованим регулятором температури у більш потужних обігрівачах, але найефективнішим рішенням може бути самостійне створення обігрівача, де можна управляти температурою води за допомогою водяного датчика і мікропроцесора. Така система автоматично вимикає обігрівач, коли досягається потрібний рівень тепла, щоб уникнути перегріву води в акваріумі.

Для створення такого пристрою знадобляться наступні матеріали та інструменти:

- Силіконова трубка або капельник;
- Трансформаторна обмотка або дроти різного типу;
- Джерело живлення з напругою від 12 до 24 вольт;
- Дві пластикові заглушки для трубки;
- Силікон для герметизації;
- Рідкий гліцерин;
- Паяльник і кусачки.

Спочатку потрібно розрахувати потужність обігрівача з розрахунку стандарту: 0,5-1 Вт на літр води. Чим тепліше потрібна вода, тим потужнішим має бути нагрівач. Розрахунок здійснюється за формулою:

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						35
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

$$W = w \cdot V, \quad (1.7)$$

Де W - це бажана потужність нагрівача, w - обрана потужність на один літр води, а V - об'єм акваріуму.

Тобто, якщо обсяг вашого акваріуму становить 20 літрів, а ви плануєте нагрівати його в середньому, то можна взяти середню потужність (0,75 Вт/л). Отже, отримаємо: $0,75 \cdot 20 = 15$ Вт.

Тепер потрібно розрахувати довжину провідника від трансформаторного намотування. Для цього визначимо потрібний опір за формулою:

$$R = U \cdot \frac{U}{W}, \quad (1.8)$$

Де R - це шуканий опір, U - напруга джерела струму (12 В або 24 В), W - потрібна потужність.

Для прикладу, якщо вам потрібен обігрівач потужністю 15 Вт при напрузі джерела 12 В, то опір буде дорівнювати $12 \cdot 12 / 15 = 9,6$ Ом.

Тепер нам знадобиться формула для розрахунку довжини самого проводу:

$$L = S \cdot \frac{R}{\rho}, \quad (1.9)$$

Де L - це шукана довжина, S - поперечний переріз проводу, ρ - питомий опір матеріалу, з якого він виготовлений.

У трансформаторній намотці товщина 0,3 мм. Отже, поперечний переріз буде рівний площі кола такого ж діаметру, тобто 0,07 квадратних міліметрів. Обмотка виготовлена з міді, питомий опір якої відомий і становить 0,018 Ом * кв. мм.

Якщо нам потрібний опір у 9,6 Ом, підставляючи відомі значення в формулу, отримаємо: $0,07 \cdot 9,6 / 0,018 = 37,3$ метри.

Потім переходимо до збирання обігрівача власноруч. Вставляємо дріт в середину трубки і припаюємо його кінці до проводу, що йде до джерела

					ИТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						36
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

струму. Місце спайки розташовуємо в заглибленні з пластика і заливаємо силіконом, щоб забезпечити герметичність трубки з одного кінця. Через інший кінець трубки наливаємо рідкий гліцерин. У разі його відсутності можна використовувати воду, але вона менш ефективно проводить тепло. Щоб забезпечити герметичність іншого кінця трубки, використовуємо другу заглибку і трохи силікону.

Тепер обігрівач можна використовувати відповідно до призначення: опускаємо його на дно і підключаємо до джерела живлення.

Висновки до розділу

Проаналізувавши область та ринок інтелектуальних пристроїв для тварин, можна зауважити, що цей сектор останнім часом стрімко розвивається і стає дедалі популярнішим серед власників домашніх улюбленців.

Інтелектуальні гаджети для тварин стають необхідною складовою частиною їхнього життя, допомагаючи власникам стежити за здоров'ям та добробутом своїх улюбленців, забезпечуючи розваги та автоматизуючи деякі аспекти догляду. Головною метою дипломного проєкту є розробка автоматизованої системи управління інтелектуальним акваріумом, для чого були розглянуті наявні рішення та обрані оптимальні функції для створення власного пристрою.

Отже, інтелектуальні акваріуми є зручним засобом догляду за декоративними рибками, що суттєво зменшує потребу в активному втручанні людини у процес догляду та підтримки акваріуму. Вони дозволяють власникам відслідковувати та керувати якістю води, автоматизувати процес годування, підсвічування тощо.

РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ПРИНЦИПОВОЇ СХЕМИ ПРИСТРОЮ

2.1. Розробка та обґрунтування алгоритму функціонування та структурної схеми пристрою

Будь-яке сучасне інтелектуальне середовище неможливе без мікроконтролерів. У нашому випадку цю роль виконує Arduino Uno R3.

Arduino Uno Rev3 - це плата на основі мікроконтролера ATmega328P. Вона має 14 цифрових пінів для входу/виходу, 6 з яких можуть працювати як ШІМ-виходи, 6 аналогових входів, 16 МГц кварцовий генератор, USB-роз'єм, силовий роз'єм, ICSP-роз'єм і кнопку перезавантаження. Для роботи плати потрібно підключити до комп'ютера за допомогою USB-кабелю або живити від адаптера AC/DC чи батареї.

На відміну від інших плат Arduino, в Uno для перетворення інтерфейсів USB-UART використовується мікроконтролер ATmega16U2 (ATmega8U2 до версії R2) замість мікросхеми FTDI. У китайських версіях використовується перетворювач інтерфейсів USB-UART CH340G.

На платі Arduino Uno версії R2 для спрощення процесу оновлення прошивки додано резистор, що підтягує до землі лінію HWB мікроконтролера 8U2.

Зміни в платі версії R3 включають:

- Додано контакти SDA і SCL (біля виведення AREF) та два нових виведення біля виведення RESET.
- Введено контакт IOREF, який дозволяє платам розширення підлаштовуватися під робочу напругу Arduino. Цей контакт забезпечує сумісність плат розширення як з 5В Arduino на базі мікроконтролерів AVR, так і з 3.3В платами Arduino Due. Другий новий вивід наразі не використовується і зарезервований для майбутніх потреб.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ		
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ПРИНЦИПОВОЇ СХЕМИ ПРИСТРОЮ		
Розроб.		Ратников Є.С.					
Керівник		Донченко В.Ю.					
Реценз.		Козуб Ю.Г.					
Н. Контр.							
Зав. каф.		Семенов М.А.			ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ		
					Літ.	Арк.	Акрушів
						38	31

- Покращено стійкість ланцюга скидання.
- Мікроконтролер ATmega8U2 замінено на ATmega16U2.

На сьогоднішній день на ринку представлено безліч різновидів плат Arduino. Найпопулярнішими конкурентами моделі Uno є плати Nano і Mega. Nano ідеально підходить для проєктів, де важливий компактний розмір, тоді як Mega підходить для складних схем, що потребують великої кількості виходів.

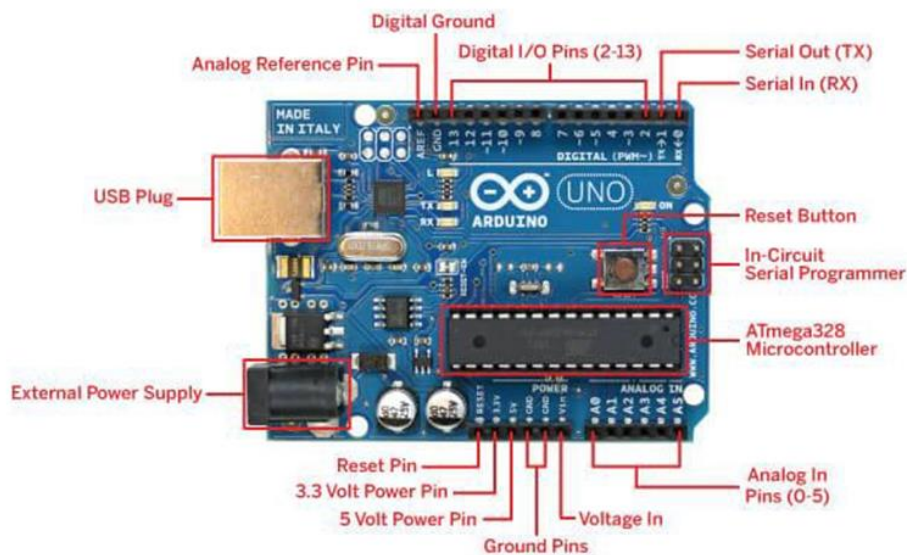

Рис. 2.1. Опис елементів плати Arduino Uno Rev3

- **USB Plug** – роз'єм для підключення USB-пристроїв;
- **Analog Reference Pin** – для встановлення опорної напруги АЦП;
- **Digital Ground** – земляний контакт;
- **Digital I/O Pins (2-13)** – цифрові входи/виходи;
- **Serial OUT (TX)** – пін для передачі даних через UART;
- **Serial IN (RX)** – пін для прийому даних через UART;
- **Reset Button** – кнопка перезавантаження мікроконтролера;
- **In-Circuit Serial Programmer (ISCP)** – контакти для перепрограмування плати;
- **ATmega328P Microcontroller** – сам мікроконтролер, що виконує функції процесора;
- **Analog In Pins (0-5)** – аналогові входи;
- **Voltage In** – вхід для живлення від зовнішнього джерела;
- **Ground Pins** – земляні контакти;
- **5 Volt Power Pin** – живлення 5 В;

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		39

- **3 Volt Power Pin** – живлення 3.3 В;
- **Reset Pin** – вхід для перезавантаження;
- **External Power Supply** – роз'єм для підключення зовнішнього джерела живлення.

Піни Arduino використовуються для підключення зовнішніх пристроїв і можуть працювати як у режимі входу, так і у режимі виходу. Кожен пін має навантажувальний резистор (за замовчуванням відключений) на 20-50 кОм і може пропускати до 40 мА струму.

Деякі піни мають спеціальні функції:

- Піни 0 і 1 – UART контакти (RX і TX).
- Піни 10-13 – SPI контакти (SS, MOSI, MISO і SCK).
- Піни A4 і A5 – I2C контакти (SDA і SCL).

Аналогові піни Arduino Uno Аналогові піни Arduino Uno Rev3 призначені для підключення аналогових пристроїв і служать входами для вбудованого аналогово-цифрового перетворювача (АЦП), який у Arduino є десятибітним.

Таблиця 2.1

Аналогові піни

Пін	Адресація	Спеціальне призначення
0	A0 або 14	
1	A1 або 15	
2	A2 або 16	
3	A3 або 17	
4	A4 або 18	I2C (SDA)
5	A5 або 19	I2C (SCL)

Цифрові піни плати Uno

Піни з номерами від 0 до 13 є цифровими. Це означає, що на них можна зчитувати і подавати тільки два види сигналів: HIGH і LOW. Завдяки ШІМ цифрові порти також можна використовувати для керування потужністю підключених пристроїв.

Цифрові піни

Пін□	Адресація□	Спеціальне призначення□	ІІМ□
0□	0□	RX□	□
1□	1□	TX□	□
2□	2□	Вхід для переривань□	□
3□	3□	Вхід для переривань□	ІІМ□
4□	4□	□	□
5□	5□	□	ІІМ□
6□	6□	□	ІІМ□
7□	7□	□	□
8□	8□	□	□
9□	9□	□	ІІМ□
10□	10□	SPI(SS)□	ІІМ□
11□	11□	SPI(MOSI)□	ІІМ□
12□	12□	SPI(MISO)□	□
13□	13□	SPI(SCK) до виходу також приєднаний вбудований світлодіод (є в більшості плат Arduino)□	□

Додаткові піни на платі

AREF – видає опорну напругу для вбудованого АЦП і може керуватися функцією analogReference(). RESET – подача низького рівня сигналу на цей пін перезавантажує мікроконтролер. Зазвичай використовується для підключення кнопки перезавантаження на платі розширення, яка може закривати доступ до кнопки на самій платі Arduino.

Живлення Arduino Uno Rev3

Плата Arduino Uno R3 може отримувати живлення через USB або від зовнішнього джерела живлення, і джерело вибирається автоматично.

Способи живлення плати:

- **Від зовнішнього адаптера** - рекомендована напруга від 7 до 12 В. При напрузі вище 12 В регулятор напруги може перегрітися і пошкодити плату. При напрузі нижче 7 В вивід 5V може видавати менше 5 В, що спричинить нестабільну роботу плати.

- Від USB-порту комп'ютера.
- Подача 5 В безпосередньо на пін 5V - у цьому випадку обхідний вхідний стабілізатор не використовується, і навіть найменше перевищення напруги може призвести до проблем з пристроєм.

Виводи живлення:

- **5V** – подає 5 В, можна використовувати для живлення зовнішніх пристроїв.
- **3.3V** – подає 3.3 В від внутрішнього стабілізатора.
- **GND** – вивід землі.
- **VIN** – пін для подачі зовнішньої напруги.
- **IREF** – пін для інформування зовнішніх пристроїв про робочу напругу плати.

Підключення пристроїв

Підключення будь-яких пристроїв до плати здійснюється шляхом приєднання до контактів, розташованих на платі контролера: до одного з цифрових або аналогових пінів, або до пінів живлення. Простий світлодіод можна підключити, використовуючи два контакти: землю (GND) і сигнальний (або пін живлення).

Найпростіший датчик вимагає мінімум трьох контактів: два для живлення і один для сигналу.

При будь-якому варіанті підключення зовнішнього пристрою важливо пам'ятати, що використання плати як джерела живлення можливо тільки в тому випадку, якщо пристрій не споживає більше дозволеного граничного струму контролера.

Пам'ять Arduino Uno R3

Плата Uno за замовчуванням підтримує три типи пам'яті:

- Flash – пам'ять об'ємом 32 кБ. Це основне сховище для команд. Під час прошивки контролера своїм скетчем, він записується саме сюди. З цієї пам'яті 2 кБ відводяться на bootloader-програму, яка

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		42

відповідає за ініціалізацію системи, завантаження через USB і запуск скетчу.

- Оперативна SRAM пам'ять об'ємом 2 кБ. Тут за замовчуванням зберігаються змінні і об'єкти, створені в ході роботи програми. Ця пам'ять є енергозалежною, тому всі дані зітруться при вимкненні живлення.
- Незалежна пам'ять (EEPROM) обсягом 1 кБ. Тут можна зберігати дані, які залишаться після вимкнення контролера. Проте процедура запису і зчитування EEPROM вимагає використання додаткової бібліотеки, доступної в Arduino IDE за замовчуванням. Також слід пам'ятати про обмеження циклів перезапису, характерних для технології EEPROM.

Деякі модифікації стандартної плати Uno можуть мати розширену пам'ять, що дозволяє зберігати більші обсяги даних, ніж в стандартному варіанті. Проте використання цих модифікованих плат вимагає встановлення додаткових бібліотек.

Екран WH1602, що є невід'ємною частиною багатьох електронних пристроїв, відіграє важливу роль у відображенні та графічному виведенні даних. Для користувача завжди зручніше і приємніше, коли результат роботи "розумної коробочки" можна візуально спостерігати. У даній дипломній роботі нашим експериментальним об'єктом стане досить популярний дисплей WH1602 від Winstar.

Характеристика екрану WH1602

- Розміри: 80 x 36 мм
- Робоча температура: 0-50°C
- Підсвічування: блакитна
- Колір символів: білий
- Розмір символу: 4,35 x 2,95 мм
- Формат: 16 x 2
- Розмір точки: 0,5 x 0,5 мм

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						43
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- Інтерфейс: HD44780
- Видима область: 64,5 x 13,8 мм
- Напруга живлення: 5В

Підключення дисплея WH1602 починається з його прямого з'єднання з контролером. Для цього ми користуємося документацією та шукаємо в ній розпіновку для WH1602. Дисплей WH1602 має 16 виводів, які ми розглянемо докладніше.

Піни Vss, Vdd і K мають бути підключені до землі і джерела живлення відповідно, відповідно до вказівок у таблиці.

Вивід під номером 3 використовується для регулювання контрастності. Підвищення напруги до +5 В призведе до того, що екран буде абсолютно темним, тоді як коротке з'єднання землею призведе до відображення двох рядків чорних квадратів. Щоб досягти оптимальної видимості символів, на цей вивід дисплея повинно бути підведено напругу у межах 0.5-0.7 В за допомогою потенціометра (регульованого резистора) для контрастності.

Пін RS призначений для управління дисплеєм з боку мікроконтролера. Низький рівень напруги (0) на цьому виводі вказує, що буде передана команда, тоді як високий рівень (1) позначає передачу даних для запису в пам'ять дисплея.

Пін R / W використовується для читання або записування даних на дисплей. Коли на цьому виводі встановлено значення 1, ми зчитуємо дані, а коли встановлено значення 0, ми записуємо команду або дані на дисплей.

DB7 – DB0 представляють шину даних.

Пін E відомий як сигнал Enable. Для того щоб взаємодіяти з дисплеєм - надсилати дані або команди - потрібно надіслати позитивний імпульс на цей вивід.

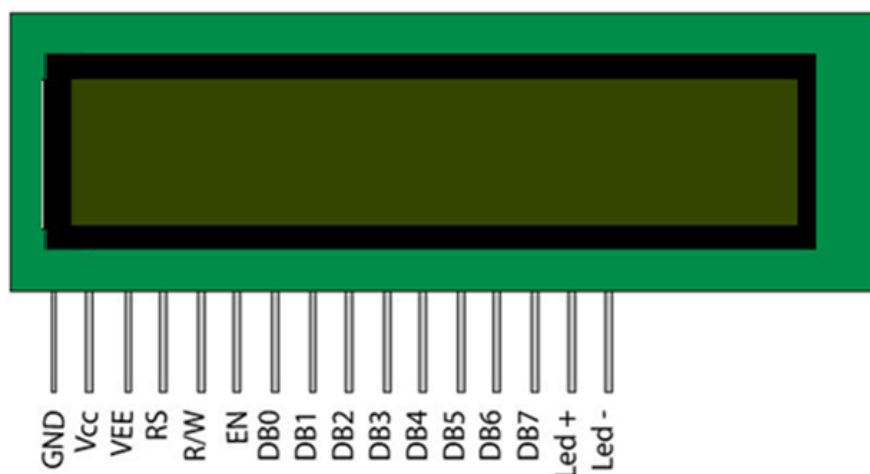

Рис. 2.2. Розташування пінів для екрану WH1602

Отже, процедура виглядатиме наступним чином:

1. На пінах RS, R / W, DB7 - DB0 - подаємо сигнали, відповідні нашій команді.
2. Подаємо логічну одиницю на вивід E.
3. Очікуємо (згідно з даташитом - не менше 150 наносекунд).

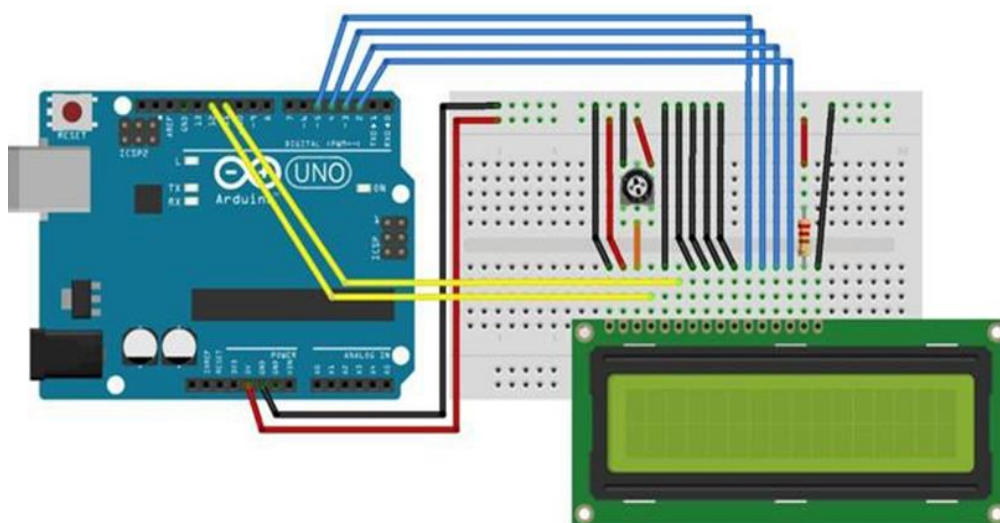

Рис. 2.3. Підключення LCD-екрану до Arduino

4. Подаємо на вивід E низький рівень (0).
5. На ніжку A / Vee треба подати 4.2 В для живлення підсвічування дисплея.

За допомогою потенціометра, показаного на рисунку 3.5, можна налаштовувати контрастність зображення на екрані.

Управління освітленням. У цьому проєкті було вирішено обладнати акваріум світлодіодами, щоб вони світилися, коли кімната стає темною. Для цього спочатку потрібно придбати світловий датчик. Принцип його роботи досить простий: чим більше світла, тим менший опір має датчик. У темряві опір значно зростає. Потім датчик повинен бути підключений до аналогового порту Arduino. Таким чином, аналоговий пін перетворює отриману напругу від 0 до 5 В в значення від 0 до 1024. За допомогою програмування ці значення перетворюються в відсоток яскравості від 0 до 100%.

Для проведення проводки ми використовували резистор як дільник напруги. Для даного типу датчика ми обрали опір 10 кОм. У програмуванні ми встановили значення (наприклад, 20%), при досягненні якого реле переходить із стану "нормально відкритий" у "нормально закритий", щоб живити світлодіоди. Проте варто відзначити, що цю систему можна покращити, оскільки користувач може не завжди бажати, щоб світлодіоди запаливалися, коли кімната темна. Для досягнення цього можна встановити перемикач, який дозволить користувачеві вільно керувати включенням або виключенням світлодіодів.

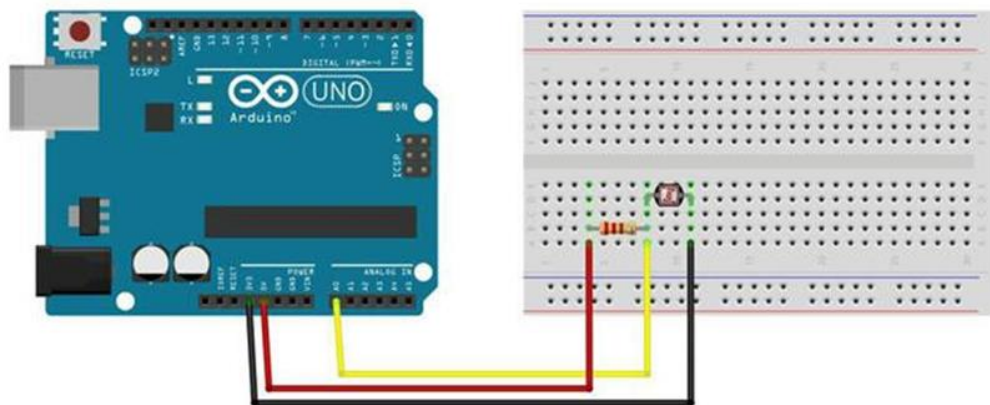

Рис. 2.4. Підключення датчику світла до Arduino

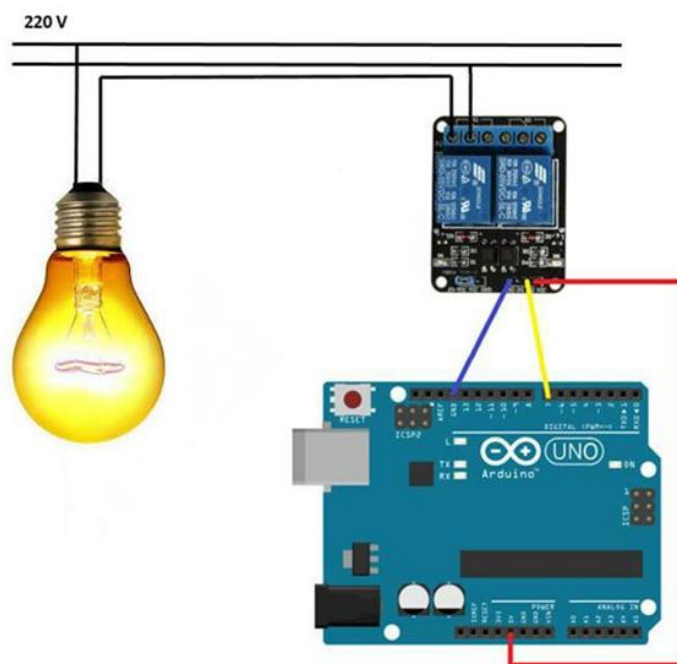

Рис. 2.5. Підключення світла до Arduino за допомогою реле

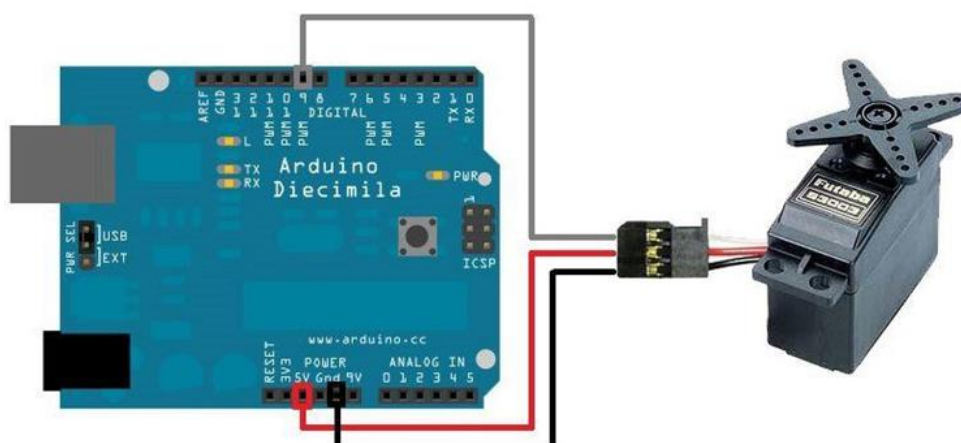

Рис. 2.6. Підключення серводвигуна

Серводвигун - це механізм, який забезпечує точне керування кутами повороту. У нашому проєкті я вирішив використати цей компонент для автоматичного подавання їжі риbam.

Ідея полягає в тому, що ми закріплюємо пластикову тару на валу серводвигуна. Таким чином, з можливістю повороту на 180°, тара буде обертатися, і їжа буде випадати через отвори в акваріум. Після певного часу привід повертається назад на 180°. Залежно від необхідної кількості їжі, яку ми хочемо подати риbam, можна варіювати кількість обертів двигуна.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		47

Серводвигун має трьохконтактне підключення. Перший контакт призначений для заземлення. На другий контакт подається напруга 5 В. А на третій контакт подається сигнал управління. Коли на третій контакт подається логічна одиниця, серводвигун починає роботу. Коли сигнал зникає, серводвигун припиняє працювати.

Годинник реального часу базується на мікросхемі DS3231N. Резисторна збірка RP1 (4.7 кОм) використовується для підтягування ліній 32K, SQW, SCL і SDA. Друга збірка резисторів необхідна для підтягування ліній A0, A1 і A2, які використовуються для зміни адресації мікросхеми пам'яті AT24C32N. Резистор R5 і діод D1 використовуються для підзарядки батареї, проте їх можна випаяти, оскільки звичайної батарейки SR2032 вистачає на довгий час. Також на платі встановлена мікросхема пам'яті AT24C32N, яка може бути використана як бонус для роботи годинника RTC DS3231N. Резистор R1 і світлодіод Power використовуються для сигналізації про включення модуля. Так як модуль працює по шині I2C, для зручності шини виведені на два роз'єми J1 і J2.

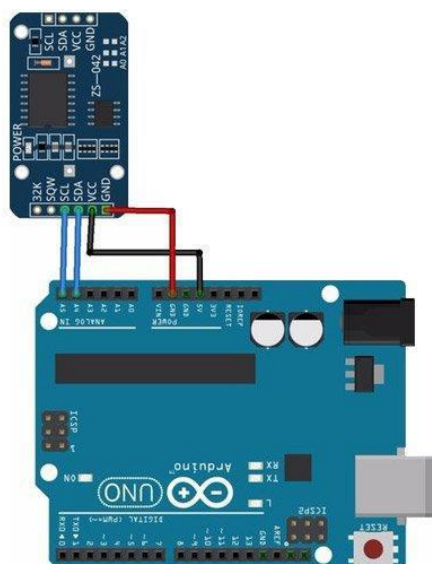

Рис. 2.7. Підключення RTC до Arduino Uno

Годинники підключаються за допомогою двохпроводної шини ІІС (Inter-Integrated Circuit) через виводи SDA і SCL до відповідних виводів SDA і SCL Arduino. Крім того, необхідно забезпечити живлення +5В і підключити землю

(GND). Решта виводів, специфічних для DS3231, не підтримуються бібліотеками для DS1307.

Датчик температури підключається наступним чином. Оскільки датчик буде вимірювати температуру води, було обрано водонепроникний датчик DS18B20 від компанії Dallas, який відповідає потребам нашого застосування з діапазоном вимірювання від $-55\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $125\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Однією з особливостей цього компонента є те, що він є цифровим датчиком, тому нам не потрібно використовувати аналоговий вивід Arduino як аналого-цифровий перетворювач.

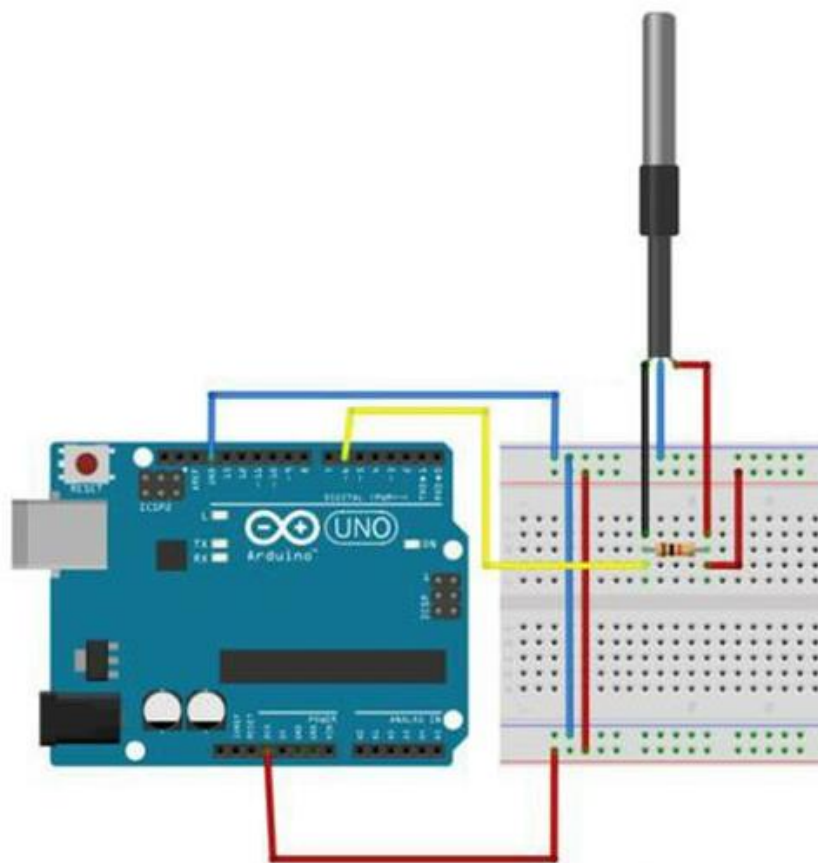

Рис. 2.8. Підключення датчика температури до Arduino

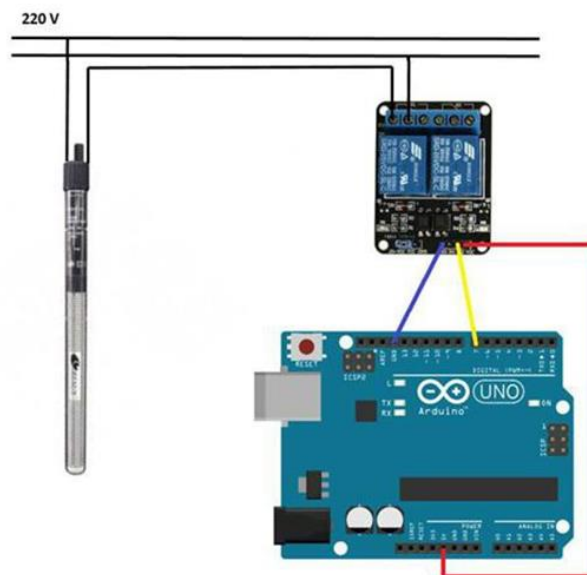

Рис. 2.9. Підключення підігрівача до Arduino

Отже, ми можемо підключити провід даних датчика до будь-яких контактів Arduino. Крім того, цей датчик використовує технологію однопровідного зв'язку, що дозволяє підключати кілька датчиків до одного контакту. Навіть якщо ми не збираємося використовувати цю функціональність, все одно нам потрібно включити бібліотеку "OneWire". Крім того, в специфікації DS18B20 зазначено, що для успішної інтеграції в схему необхіден резистор для підтягування 4,7 кОм.

Щодо компресора та магнітного клапана, в цьому проєкті компресор використовується для подачі кисню риbam, а магнітний клапан відповідає за подачу або перекриття потоку CO₂ для стимулювання росту водоростей у акваріумі.

Підключення аналогічне прикладам підключення підігрівача та світла. Спочатку ми підключаємо вивід VCC і GND до виводів Arduino 5V і GND. Виводи IN1 і IN2 реле можна підключити до будь-якого виводу Arduino; у моєму випадку компресор підключено до цифрового виводу 8, а магнітний клапан - до цифрового виводу 1.

На кінчику pH-зонда розміщена скляна мембрана, яка дозволяє водню проникати з вимірюваної рідини, розряджаючись на зовнішній шар скла. Більші іони залишаються в розчині. Різниця в концентрації іонів водню поза

зондом і всередині зонда створює дуже малий струм. Цей струм пропорційний концентрації іонів водню в вимірюваній рідині.

Вигляд проєктуваного та реалізованого пристрою наведено на рисунку 2.10.

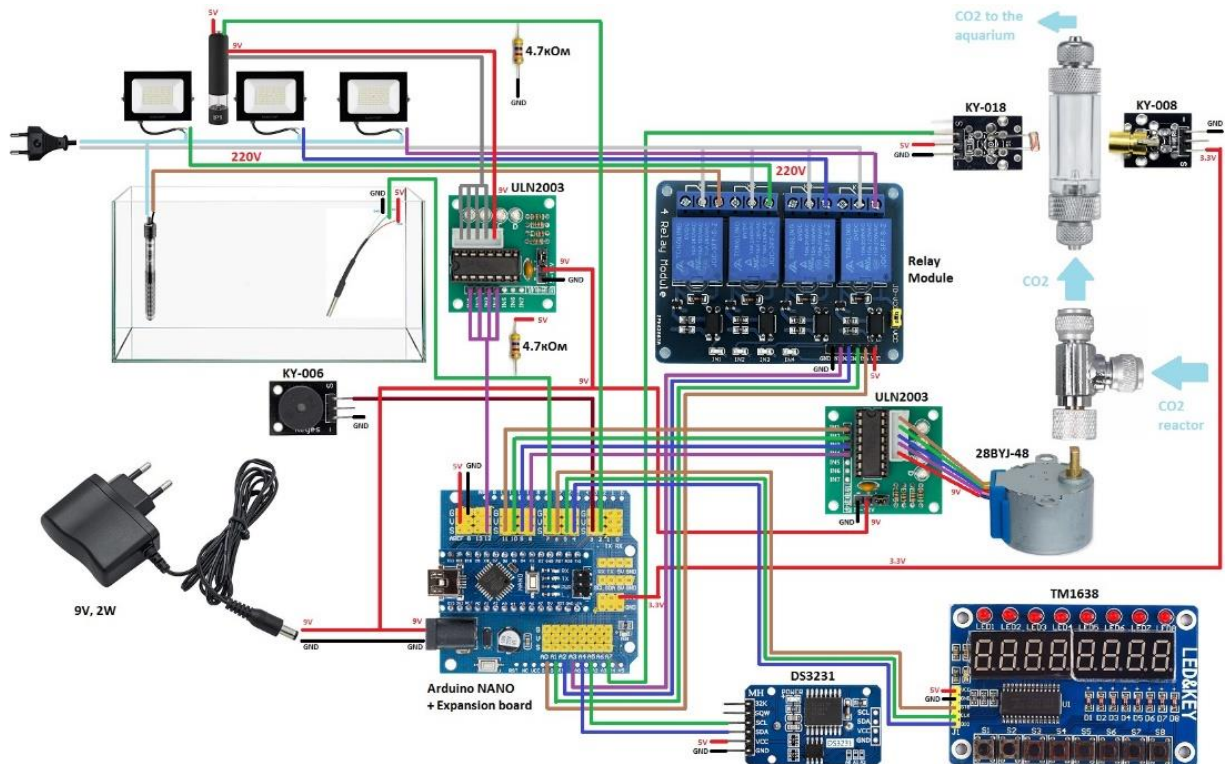

Рис. 2.10. Схема пристрою автоматизації керування акваріумом

Рис. 2.11. Карманный комп'ютер Raspberry Pi

Raspberry Pi - це одноплатний комп'ютер, який об'єднує різні компоненти комп'ютера, які зазвичай розташовуються на окремих платах, на

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

одній платі. Крім того, ця плата має відносно компактні розміри - близько 8,5 * 5,5 см.

У моєму проєкті плата Raspberry Pi виконує функцію передачі інформації через Інтернет. Ця плата має роз'єм для підключення до Інтернету за допомогою кабелю Ethernet, а деякі моделі мають вбудовані Wi-Fi модулі. Таким чином, завдяки Raspberry Pi ми можемо контролювати та налаштовувати параметри розумного середовища з будь-якої точки світу, використовуючи телефон та Інтернет.

Плати Raspberry Pi, так само як і плати Arduino, можуть бути програмовані, але на різних мовах програмування.

2.2. Розроблення та розрахунок принципової електричної схеми

Під час розробки принципової схеми виникло питання, як краще підключити пристрої для підтримки життєдіяльності акваріуму. В результаті розглянуті два варіанти - використання реле та оптосимісторів. Вибір був зроблений на користь оптосимісторів, і ось чому.

Симістор, складаючись з двох тиристорів, має три електрода. Один з них - керуючий, позначений буквою G (від англійського "gate" - "затвор"). Два інших електрода - силові (T1 і T2), можуть позначатися також буквою A (A1 і A2). На відміну від тиристора, у якого є конкретні анод і катод, у симістора кожен електрод є і анодом, і катодом одночасно. Тому симістор може проводити струм у двох напрямках, що робить його ідеальним для використання у мережах змінного струму.

Для захисту від помилкового спрацьовування між силовими висновками симістора підключається RC-ланцюг. Величина резистора R1 зазвичай становить від 50 до 470 ом, а величина конденсатора C1 - від 0,01 до 0,1 мкФ. У деяких випадках ці значення можуть бути підібрані експериментально.

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
						52
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

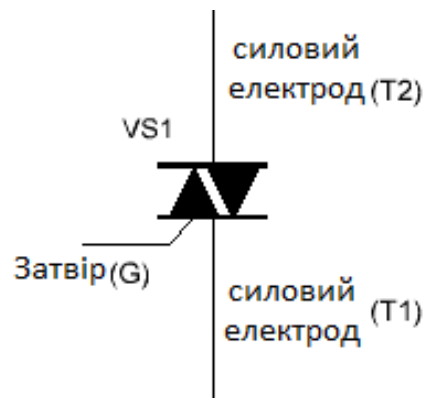

Рис. 2.12. Зображення симістор на принциповій схемі

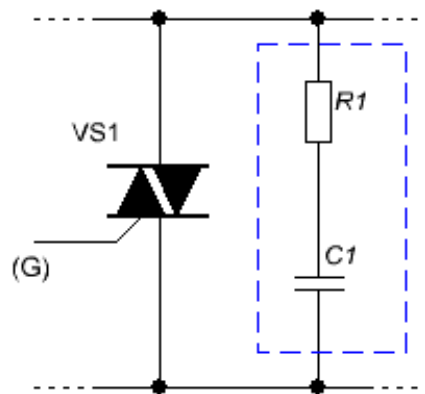

Рис. 2.13. Захист від помилкових спрацювань

Максимальна обернена напруга становить 400 В, що означає, що він без проблем може керувати навантаженням в мережі 220 В, навіть з запасом.

У імпульсному режимі напруга така ж. Максимальний струм у відкритому стані складає 5 А, а у імпульсному режимі - 10 А.

Мінімальний постійний струм, необхідний для відкриття симістора, становить 300 мА, а мінімальний імпульсний струм - 160 мА.

Він відкривається при напрузі 2,5 В при струмі 300 мА і при напрузі 5 В при струмі 160 мА. Час включення складає 10 мкс, а час виключення - 150 мкс.

Розглянемо тепер оптосимістори.

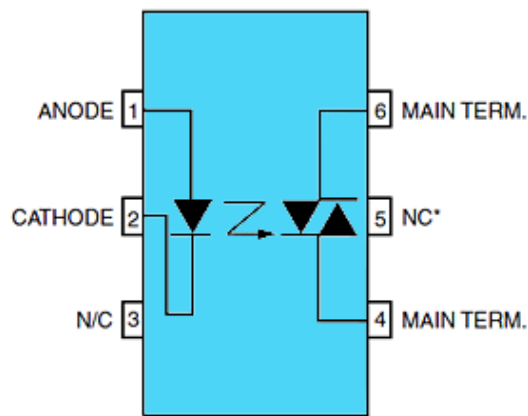

Рис. 2.14. Будова оптосимістора

Одним із сучасних та перспективних типів симісторів є оптосимістори. Назва відображає їх сутність: замість керуючого електрода у корпусі симістора є світлодіод, і керування відбувається зміною напруги на цьому світлодіоді. На зображенні показано зовнішній вигляд оптосимістора МОС3023 і його внутрішня структура. Всередині корпусу розташовані світлодіод і симістор, який керується за допомогою випромінювання світлодіода. Виводи, позначені як N/C і NC, не використовуються і не з'єднуються з жодними елементами схеми. NC означає "Not Connect", що перекладається як "не підключено". Давайте розглянемо більш детально підключення симісторів з оптосимістором.

Це базове підключення, яке відповідає даташиту, проте існує безліч варіантів підключення для різних проєктів. Розробник повинен самостійно вирішити, як краще підключити симістори в кожній конкретній ситуації. Давайте розрахуємо оптимальний резистор R_{in} для підключення світлодіоду. Ніколи не слід підключати світлодіод безпосередньо до джерела живлення або батареї, оскільки це може призвести до його миттєвого перегріву і знищення. Світлодіоди мають бути підключені через обмежувальний резистор. Зазвичай для швидкого тестування підходить резистор 1 кОм для більшості світлодіодів, якщо напруга не перевищує 12 В. Необхідно також дотримуватися правильної полярності підключення світлодіодів. Резистор повинен бути з'єднаний послідовно зі світлодіодом, щоб обмежити струм, який проходить через нього, інакше він може вигоріти миттєво.

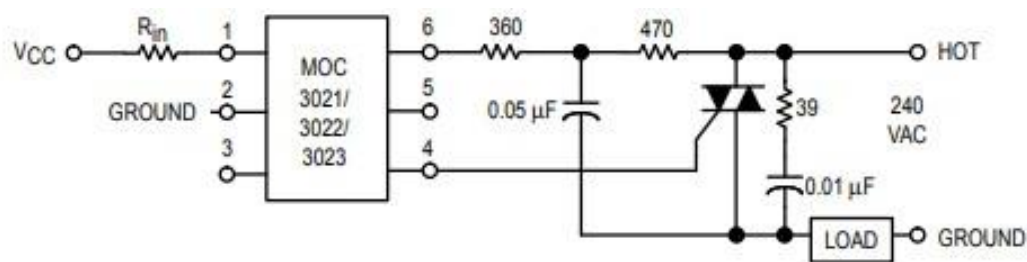

Рис. 2.15. Принципова схема підключення симістора та оптосимістора

Резистор R_{in} визначається за формулою:

$$R = \frac{(V_s - V_L)}{I} \quad (2.1)$$

V_s = напруга живлення

V_L = пряма напруга, розрахункова для кожного типу діодів (як правило від 2 до 4 вольт)

I = ток світлодіода (наприклад 20 мА), це повинно бути менше максимально допустимого для вашого діода.

Якщо точно підібрати розмір опору виявляється складно, то рекомендується вибрати резистор більшого номіналу. Фактично, це призведе лише до невеликого зниження яскравості світіння. Наприклад, при нарузі живлення $V_s = 5$ В і червоному світлодіоді ($V = 2$ В), який вимагає $I = 20$ мА (0.020 А), опір буде $R = (5 - 2) \text{ В} / 0.02 \text{ А} = 150 \text{ Ом}$. У цьому випадку можна вибрати резистор 390 Ом, що є найближчим стандартним значенням.

2.3. Розробка друкованої плати

Таким чином, ми дійшли висновку, що необхідно виготовити друковану плату. Це рішення було прийняте після того, як на стенді зібралося стільки проводів, що при складанні готового пристрою частина з них почала випадково відключатися через натискання інших проводів. Це відбувалося непомітно і могло спричинити незрозумілі результати, а зовнішній вигляд такого пристрою був далекий від ідеалу.

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ

Арк.

55

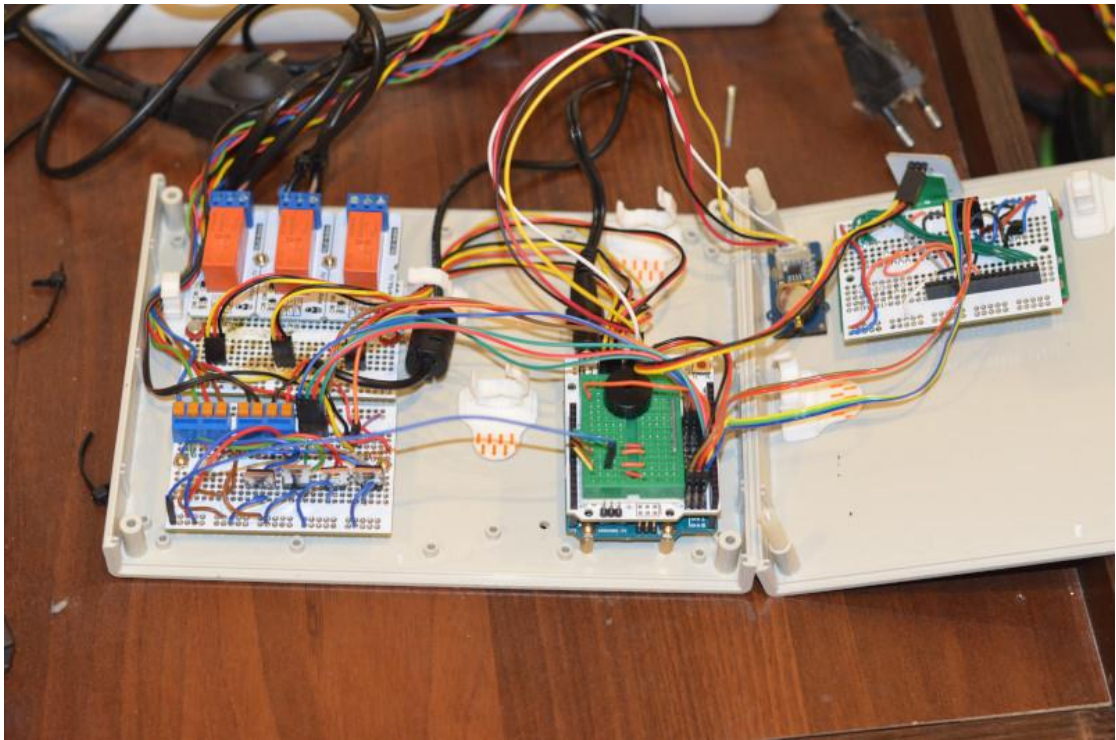

Рис. 2.16. Складання на монтажних платах (використовується Arduino Uno)
Друкована плата розроблялася за допомогою спеціального програмного забезпечення Fritzing.

На Рисунку 2.17. показаний вид проєктованої друкованої плати.

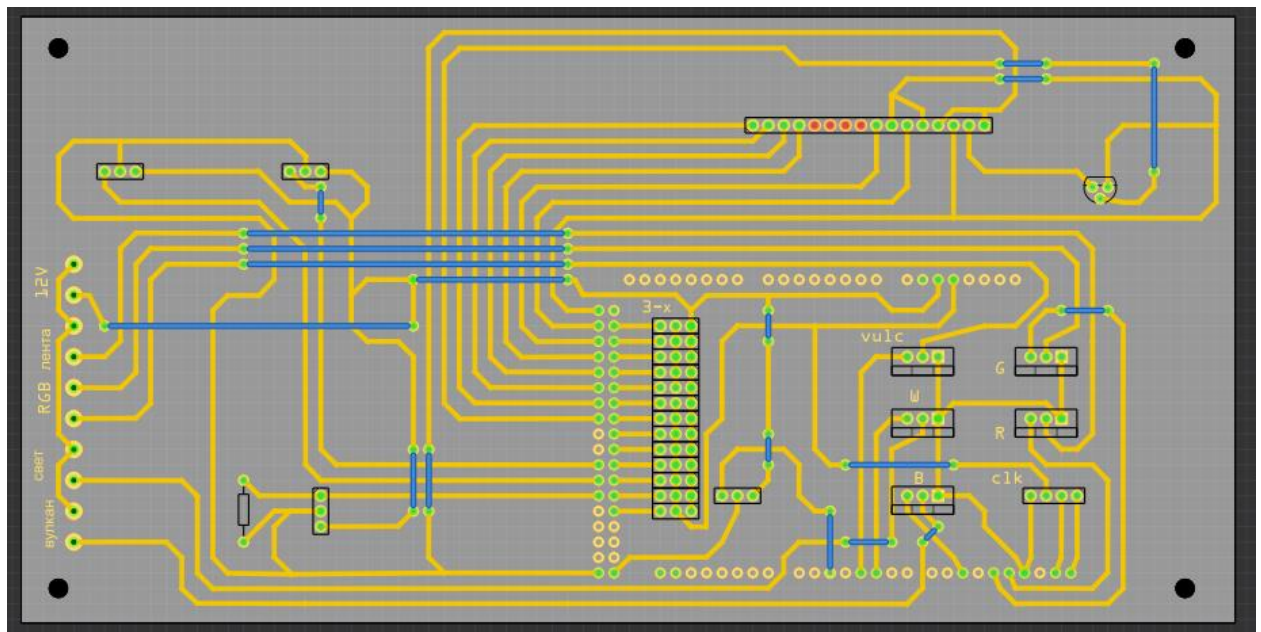

Рис. 2.17. Вид друкованої плати

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ

Арк.

56

2.4. Розробка програмного забезпечення проєктованої системи

2.4.1. Теоретичні відомості

Програмне забезпечення

Інтегроване середовище розробки Arduino - це багатоплатформовий додаток, заснований на Java, який включає в себе редактор коду, компілятор і модуль передачі прошивки на плату. Це середовище призначене для новачків у програмуванні, які не мають багатого досвіду у цій сфері. Мова програмування, використовувана в Arduino, аналогічна мові Wiring, яка базується на мові C++ з додатковими бібліотеками. Програми Arduino пишуться на мові програмування C або C++. Середовище розробки постачається з бібліотекою програм, відомою як "Wiring", яка спрощує багато стандартних операцій вводу/виводу. Користувачам потрібно визначити лише дві функції для створення програми, яка буде виконуватися у циклі.

Рис. 2.18. Arduino з прикладом простої програми

- **setup:** Ця функція виконується один раз при старті програми і призначена для встановлення початкових параметрів.
- **loop:** Ця функція виконується періодично, доки плата не буде вимкнена, і відповідає за циклічне виконання програми.

2.4.2. Програма для мікроконтролера

Програмування для плати Uno

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						57
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Для створення програм (скетчів) для контролера Arduino необхідно встановити середовище програмування. Простим варіантом є встановлення безкоштовної Arduino IDE, яку можна завантажити з офіційного сайту.

Після встановлення IDE слід переконатися, що вибрано потрібну плату. Для цього в Arduino IDE у меню "Інструменти" і підпункті "Плата" потрібно вибрати нашу плату (Arduino / Genuino Uno). Після вибору плати автоматично змінюються параметри збірки проекту, і підсумковий скетч буде скомпільовано у формат, який підтримує плата. Підключивши контролер до комп'ютера через USB, ми можемо одним дотиком завантажити на нього вашу програму, використовуючи команду "Завантажити".

Зазвичай сам скетч представляє собою нескінченний цикл, в якому регулярно опитуються піни з приєднаними датчиками, і за допомогою спеціальних команд формується керуючий вплив на зовнішні пристрої (вони включаються або вимикаються). У програміста Arduino є можливість підключити готові бібліотеки, як вбудовані в IDE, так і доступні на різноманітних сайтах і форумах.

Написана і скомпільована програма завантажується через USB-з'єднання (UART- Serial) за допомогою bootloader, який відповідає за цей процес з боку контролера.

Для програмування плат Arduino не потрібні великі навички в програмуванні. Для всіх пристроїв, датчиків, інших плат тощо, існує безліч кодів в Інтернеті, які можна завантажувати і використовувати у своїх проектах.

В першу чергу потрібно записати всі необхідні бібліотеки. Без наявності бібліотек Arduino не зможе взаємодіяти з іншими пристроями, які є у схемі.

```
#include <OneWire.h>
#include <DallasTemperature.h>
#include "Wire.h"
#include <Servo.h>
#include <LiquidCrystal.h>
#include <DS3231.h>
```

```

Вводимо всі використовувані змінні int in1 = 8;
int in2 = 1;
int separator = 44;
float TEMPSOUHAITEE = 21 ; int LUMSOUHAITEE = 90;
int j = 0;
int EtatLampe; int HH;
int Second; int Minute; int Hour;
int DayOfWeek; int DayOfMonth; int Month;
int Year;
int PROGH1; int PROGM1; int PROGH2; int PROGM2;
String RecTEMPSOUHAITE; long nombreReception=0;
int recieved_integer = 0; String chaine;
int pinServo= 9;
int TEMPSOUHAITEE1; int LUMSOUHAITEE1;
String cul; int PROGH3;
int PROGM3; int PROGH4; int PROGM4; int PROGH1b; int PROGM1b; int
PROGH2b; int PROGM2b;

String RecupHoraire2; String RecupHoraireT; String RecupHoraireT2;
DallasTemperature sensors(&oneWire); int resistChauffante = 7;
int photoResist = A0;

```

Ми використовуємо стандартний скетч для годинника реального часу DS3231. Після завантаження скетчу в плату, ми відкриваємо монітор послідовного порту (Ctrl + Shift + M). Ймовірно, ми побачимо неправильний час або його взагалі не побачимо, оскільки годинник ще не налаштований.

Для налаштування годинника ми запускаємо приклад SetTime (Файл > Приклади > DS3231RTC > SetTime) і завантажуюмо його в плату. Після завантаження час буде налаштований за системним часом ПК на момент компіляції. Проте, якщо ми перезавантажимо плату будь-яким чином, час знову скинеться до часу компіляції. Крім того, у кодi вже прописано, в яких комірках пам'яті годинника будуть зберігатися дані.

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
						59
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		


```

void setDS3231time(byte second, byte minute, byte hour, byte dayOfWeek,
byte dayOfMonth, byte month, byte year)
{
    //    встановлює дані часу та дати до DS3231
Wire.beginTransmission(DS3231_I2C_ADDRESS); Wire.write(0);
Wire.write(decToBcd(second)); Wire.write(decToBcd(minute));
Wire.write(decToBcd(hour)); Wire.write(decToBcd(dayOfWeek));
Wire.write(decToBcd(dayOfMonth)); Wire.write(decToBcd(month));
Wire.write(decToBcd(year)); Wire.endTransmission();
}

void readDS3231time(byte *second, byte *minute,
byte *hour,
byte *dayOfWeek, byte *dayOfMonth, byte *month,
byte *year)
{
Wire.beginTransmission(DS3231_I2C_ADDRESS); Wire.write(0); //
встановити DS3231 вказівник на 00h Wire.endTransmission();
Wire.requestFrom(DS3231_I2C_ADDRESS, 7);
// Запитувати сім байтів даних з DS3231, починаючи з реєстрації 00h
*second = bcdToDec(Wire.read() & 0x7f);
*minute = bcdToDec(Wire.read());
*hour = bcdToDec(Wire.read() & 0x3f);
*dayOfWeek = bcdToDec(Wire.read());
*dayOfMonth = bcdToDec(Wire.read());
*month = bcdToDec(Wire.read());
*year = bcdToDec(Wire.read());
}

void displayTime()
{
byte second, minute, hour, dayOfWeek, dayOfMonth, month, year;

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
						60
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		


```

// завантажувати дані з DS3231
readDS3231time(&second, &minute, &hour, &dayOfWeek, &dayOfMonth,
&month, &year);
// надішліть його на послідовний монітор Serial.print(hour, DEC);
Serial.print(":"); if (minute<10)
{
Serial.print("0");
}
Serial.print(minute, DEC); Serial.print(":");
if (second<10)
{
Serial.print("0");
}
Serial.print(second, DEC); Serial.print(" "); Serial.print(dayOfMonth, DEC);
Serial.print("/"); Serial.print(month, DEC); Serial.print("/"); Serial.print(year,
DEC); Serial.print(" Day of week: "); switch(dayOfWeek){
case 1: Serial.println("Sunday"); break;
case 2: Serial.println("Monday"); break;
case 3: Serial.println("Tuesday"); break;
case 4: Serial.println("Wednesday"); break;
case 5: Serial.println("Thursday"); break;
case 6: Serial.println("Friday"); break;
case 7: Serial.println("Saturday"); break;
}
}

```

Для того щоб власник розумів який зараз час в годиннику, візьмемо скетч який переобразує шістнадцятирічний код в десятковий і навпаки.

```

#define DS3231_I2C_ADDRESS 0x68
// Convert normal decimal numbers to binary coded decimal byte
decToBcd(byte val)

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		61

```

    {
    return( (val/10*16) + (val%10) );
    }

    // Convert binary coded decimal to normal decimal numbers byte
bcdToDec(byte val)
    {
    return( (val/16*10) + (val%16) );
    }

```

Далі пишемо код для серводвигуна. Їжа буде подаватися 2 рази на добу.

```

void setup(void)
{
    Wire.begin();
    leServo.attach (pinServo);    // підключити об'єкт до контрольного
    виводу
    leServo.write(12);
    // Основний графік їжі PROGH1=07; PROGM1=00; PROGH2=19;
    PROGM2=00;
    Void setup ()
    {
    pinMode(pinServo , OUTPUT);
    }
    Void loop ()
    {
    DigitalWrite(pinServo, HIGH); //Вмикання реле Delay(5000);
    DigitalWrite(pinServo, LOW); //Вимикання реле
    }
    }

```

Скетч для автоматичної подачі їжі матиме багато спільного зі скетчем для подачі кисню, оскільки принцип їх роботи практично ідентичний.

```
void setup(void)
```

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						62
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

{
Wire.begin();
}

Void setup ()
{
pinMode(in1 , OUTPUT);
}

Void loop ()
{
PROGH3=08; PROGM3=00; PROGH4=18; PROGM4=00;
DigitalWrite(pinServo, HIGH); Delay(10800000);
DigitalWrite(pinServo, LOW);
}
}

Напишемо скетч для датчика температури void loop(void)
{
float tempRecup = 0; sensors.requestTemperatures();
tempRecup = sensors.getTempCByIndex(0);
if(tempRecup<TEMPSOUHAITEE) // Перевірка температури
{
digitalWrite(resistChauffante,0);
}
else
{
digitalWrite(resistChauffante,1);
}
}

```

Наступним кроком нам треба взяти вже існуючий скетч для фото резистора.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						63
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

    capteurlum=map(CapteurlumAnalog,0,1024,0,100);  CapteurlumAnalog  =
analogRead(photoResist); etatBouton = digitalRead(bouton);

    if (etatBouton == HIGH)
    {
        if(capteurlum < LUMSOUHAITEE) // Test luminosité
        {
            digitalWrite(Capteurlum,0); EtatLampe = 1;
        }
        else
        {
            digitalWrite(Capteurlum,1); EtatLampe = 0;
        }
    }
    else
    {
        // Текщее состояние подачи света buttonState = digitalRead(buttonPin);
        // порівняти поточний стан кнопки до попереднього збереженого стану
        if (buttonState != lastButtonState) {
            // якщо стан кнопки змінився і є високим, тоді збільшуємо змінну if
            (buttonState == HIGH) {
                // якщо поточний стан кнопки HIGH
                // вона пішла від LOW до HIGH buttonPushCounter++;
            }
            else {
            }
            // запам'ятовує поточний стан кнопки
            // для наступних проходів у циклі циклу lastButtonState = buttonState;
            int pair;
            pair= (buttonPushCounter/2); if ( pair!= buttonPushCounter)
            {

```

```

digitalWrite(Capteurlum,1); digitalWrite(ledPin, HIGH);
}
else
{
digitalWrite(Capteurlum,0); digitalWrite(ledPin, LOW);
}
}

```

Наступним кроком є створення скетчу для забезпечення комунікації між Arduino Uno та Raspberry Pi. Цей скетч дозволить нам віддалено керувати параметрами акваріуму і, у разі потреби, вносити зміни в їх налаштування.

```

if (Serial.available()) { demandtemp = Serial.read()-'0';
//Переглянути всі дані на інтерфейсі // if (demandtemp == 1){

```

```

String chainetemp; String chaine capteur; String chainePROGH1; String
chainePROGM1; String chainePROGM2; String chainePROGH2; String
chaineEtatLampe;

```

```

chainetemp = String(tempRecup); chaine capteur = String(capteurlum);
chainePROGH1 = String(PROGH1); chainePROGM1 = String(PROGM1);
chainePROGH2 = String(PROGH2); chainePROGM2 = String(PROGM2);
chaineEtatLampe = String(EtatLampe);

```

```

chaine= chainetemp + ";" +chaine capteur+ ";" + chainePROGH1 + ";" +
chainePROGM1 + ";" + chainePROGH2 + ";" + chainePROGM2 + ";" +
chaineEtatLampe + ";";

```

```

Serial.println(chaine);
}

```

```

// заміна годин для подачі їжі ранок if (demandtemp == 2){

```

```

PROGH1b = PROGH1;
while ( PROGH1b == PROGH1)
if (Serial.available())>0)
{

```

```

PROGH1 = recevoirNombre();

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
						65
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

}
}
// заміна хвилин для подачі їжі ранок if (demandtemp == 3){
PROGM1b = PROGM1;
while ( PROGM1b == PROGM1)
if (Serial.available()>0)
{
PROGM1 = recevoirNombre();
}
}
if (demandtemp == 4){
PROGH2b = PROGH2;
while ( PROGH2b == PROGH2)
if (Serial.available()>0)
{
PROGH2 = recevoirNombre();
}
}
if (demandtemp == 5){ PROGM2b = PROGM2;
while ( PROGM2b == PROGM2)
if (Serial.available()>0)
{
PROGM2 = recevoirNombre();
}
}
if (demandtemp == 6)
{
TEMPSOUHAITEE1 = TEMPSOUHAITEE;
while ( TEMPSOUHAITEE == TEMPSOUHAITEE1)
if (Serial.available()>0)

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
						66
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

{
    TEMPSOUHAITEE=recevoirNombre();
}
}

if (demandtemp == 7){
    LUMSOUHAITEE1 = LUMSOUHAITEE;
    while ( LUMSOUHAITEE == LUMSOUHAITEE1)
        if (Serial.available()>0)
        {
            LUMSOUHAITEE=recevoirNombre();
        }
    }
}
}

```

Оскільки температура води є ключовим параметром акваріуму, ми відображаємо всі дані про температуру на LCD-екрані.

```

AfficheurTemp.begin(16,2);
AfficheurTemp.clear();
AfficheurTemp.print("Actuelle:");
AfficheurTemp.print(tempRecup);
AfficheurTemp.print(" C");
AfficheurTemp.setCursor(0,1);
AfficheurTemp.print("Consigne:");
AfficheurTemp.print(TEMPSOUHAITEE);
AfficheurTemp.print(" C");

```

Висновки до розділу

У цьому розділі Проведено повний аналіз датчиків, необхідних для створення розумного середовища. Обрані датчики температури мають герметизований корпус для занурення у воду. Розроблено підігрівач, який запобігає можливим ризикам для життя акваріумних мешканців у разі відмови

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ	Арк.
						67
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

датчика температури. Параметри підігрівача розраховані з урахуванням об'єму акваріуму.

Розроблено чотири алгоритми для функціонування акваріуму, які не мають взаємних залежностей. Наведені схеми підключення пристроїв до платформи Arduino Uno Rev 3, а також структурна та функціональна електричні схеми. Для контролю параметрів використано портативний комп'ютер Raspberry Pi, який взаємодіє з Wi-Fi та передає дані на мобільні пристрої.

Розроблено принципову електричну схему для "розумного" акваріуму на базі Arduino з використанням контролера ATmega328. Пристрої, що живляться від мережі 220В, підключені до Arduino за допомогою оптосимісторів та симісторів. Приведено розрахунок резистора для оптосимістора з метою забезпечення тривалого функціонування світлодіода.

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
						68
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ВИСНОВКИ

Оскільки розробка автоматизованих систем керування штучними середовищами існування живих організмів є досить вузькою темою в дослідженнях, готових рішень і серійного виробництва таких пристроїв поки що немає, навіть незважаючи на швидкий розвиток новітніх технологій у сфері робототехніки. Це дослідження також покликане підвищити інтерес суспільства та наукової спільноти до досліджень у цій галузі автоматизації. Наукова новизна отриманих результатів полягає в підвищенні ефективності управління мікроекосистемою домашніх акваріумів за допомогою мікроконтролерної системи. Практичне значення роботи полягає в розробці експериментального прототипу пристрою, який підвищує якість управління водними екосистемами на основі сформованого алгоритму проєктування.

Отже, синтезована за допомогою розглянутих методів мікроконтролерна система дозволяє автономно виконувати поставлені задачі, мінімізуючи людський фактор і зберігаючи час. Зокрема, система може:

- вимірювати температуру водного середовища і вмикати/вимикати обігрівач за потреби;
- вимірювати рівень води в акваріумі та подавати сигнал, коли він опуститься нижче визначеного рівня (через випаровування);
- вимірювати кількість світла від лампи і подавати сигнал при зниженні потужності до недостатнього рівня;
- керувати пристроями віддалено за допомогою пульта, посилаючи команди через модуль ІЧ-порту.

У процесі вирішення поставлених у роботі завдань було досягнуто наступних результатів:

- проведено дослідження існуючих рішень автоматизованих систем та обґрунтовано актуальність теми;

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ						
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ВИСНОВКИ			Лім.	Арк.	Акрушіє	
Розроб.		Ратников Є.С.									
Керівник		Донченко В.Ю.								69	2
Реценз.		Козуб Ю.Г.						ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ			
Н. Контр.											
Зав. каф.		Семенов М.А.									

- розглянуто і досліджено методи синтезу автоматизованих систем;
- на основі проведених експериментів та досліджень створено мікроконтролерну систему управління водним середовищем для мікроекосистем.

Як результат було виявлено, що автоматизована система в змозі звести до мінімуму людський фактор помилок у процесі керування важливими компонентами штучного водного середовища існування живих організмів, і тим самим покращити загальний стан акваріума автономно, без участі в цьому процесі людини.

Таким чином, аналізуючи отримані результати на прикладі акваріуму, було доведено доцільність подальшого розвитку і популяризації розробленого методу та алгоритму проектування для впровадження в автоматичні засоби керування.

					<i>ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
						70
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цифрова схемотехніка: підручник / О.А. Борисенко. – Суми: Сумський державний університет, 2016. -200 с.
2. AquaChef Automatic Fish Feeder. ©2005-2009 Current Inc. | Updated: March 2, 20016- 16:10: <http://www.current-usa.com/aquachef>.
3. Nutrafin ProFeed Automatic Feeder. All rights reserved. A part of New York Times Company: <http://saltaquarium.about.com/od/toppicks/tp/TPautofeeders>.
4. Automatic Aquarium. Hong Kong Limited and licensors. All rights reserved.: http://www.alibaba.com/product-gs/238098574/automatic_aquarium.
5. Aquarium size. All rights reserved: <http://www.buzzle.com/articles/aquarium-care-choosing-the-right-aquarium-size-for-your-fish>.
6. Aquarium and aquarium filters. Keith Seyffarth. All rights reserved.<http://www.aqua-fish.net/articles/what-does-my-filter-do>.
7. AquaChef Automatic Fish Feeder. Updated: March 2, 2014 - 16:10 <http://www.current-usa.com/aquachef>.
8. Nutrafin ProFeed Automatic Feeder. All rights reserved. A part of New York Times Company <http://saltaquarium.about.com/od/toppicks/tp/TPautofeeders>.
9. Мікроконтролери AVR сімейства Mega / Євстіфеев А.В. – Москва: Видавничий дім «Додека - ХХІ», 2007.-595с.
- 10.Оптосимістори. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.joyta.ru/4692-optosimistory-parametry-i-sxemy-podklyucheniya/>.

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ		
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			
Розроб.		Ратников Є.С.			СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Літ.	Арк.
Керівник		Донченко В.Ю.					71
Реценз.		Козуб Ю.Г.					2
Н. Контр.						ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ	
Зав. каф.		Семенов М.А.					

11. PH0-14. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу:
<https://famecart.com/p/liquid-ph0-14-value-detect-sensor-module-ph-electrode-362065314743>.
12. DS18B20 DATASHEET. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <https://datasheets.maximintegrated.com/en/ds/2812.pdf>.
13. Годинник реального часу DS3231. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.avrki.ru/articles/content/ds3231/>.
14. Arduino Uno R3. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: https://hcomp.ru/downloads/arduino/UNOr3/arduino_uno_r3_RUS.pdf.
15. Arduino Cookbook / Michael Margolis - New York O'Reilly Media - М., 2011. - 648 с.
16. Інфографіка. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.canva.com/Canva>.
17. Електронний документообіг. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний> документообіг.
18. Електронний документообіг. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <https://fossdoc.com/elektronniy-dokumentoorot>.
19. Електронний документообіг. Відкритий електронний ресурс. Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/december/issue-102/article-24077.html>.

ДОДАТОК

Лістинг коду головного меню

```

/*
Menu.h - Library for displaying menu in TM1638.
*/
#pragma once
#define BLINK_INTERVAL 500
#include "TM1638My.h"
#include "CurrSettings.h"
#include "MenuItem.h"
enum submenu
{
    timeMenu, timer, morning, evening, alarm, lampInterval,
    curTemp, logTemp, dayTemp, nightTemp, deltaTemp,
    bubblesInSecond, bubbleControlSettings, sensorValue, bubbleSettings, bubbleDaySpeed,
    bubbleNightSpeed, beforeMorningStart, bubbleControlSound,
    feedingMenu, morningFeeding, eveningFeeding, dayFeedingSettings, nightFeeding, durations,
    motorPosition, motorSpeed, bubbleDurations, bubbleCount, bubblesInMinute, sensorInSecond,
    errorsInSecond,
    anon
};
class Menu {
public:
    Menu (TM1638My* _module, ControlTemp* _controlTemp, BubbleCounter*
    _bubbleCounter, StepMotor* _stepMotor, BubbleControl* _bubbleControl, Feeding* _feeding,
    MicroDS3231* _rtc, CurrSettings* _currSettings);
    void display();
    bool loopNeedControl();
    submenu getSubmenu();
private:
    TM1638My* module;
    MenuItem* subMenu[6];
    ControlTemp* controlTemp;
    BubbleCounter* bubbleCounter;
    StepMotor* stepMotor;
    BubbleControl* bubbleControl;
    Feeding* feeding;
    MicroDS3231* rtc;
    CurrSettings* currSettings;
    byte gorInd, verInd;
    unsigned long nextKeyboardTime, lastBlinkTime;
    byte numEditItem;
    void initSubmenu(submenu _submenu);
    submenu submenuName(byte _gorInd, byte _verInd);
    byte getDots(submenu _submenu);
    bool readKeyboardNeedControl();

```

					ІТС.4КІ.0124.03-ПЗ				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата					
Розроб.		Ратников Є.С.			ДОДАТОК		Літ.	Арк.	Акрушів
Керівник		Донченко В.Ю.						73	10
Реценз.		Козуб Ю.Г.					ЛНУ Кафедра ІТС, Гр.4КІ		
Н. Контр.									
Зав. каф.		Семенов М.А.							

```

    void blinkDisplay();
};
Menu::Menu (TM1638My* _module, ControlTemp* _controlTemp, BubbleCounter*
_bubbleCounter, StepMotor* _stepMotor, BubbleControl* _bubbleControl, Feeding* _feeding,
MicroDS3231* _rtc, CurrSettings* _currSettings) {
    module = _module;
    controlTemp = _controlTemp;
    bubbleCounter = _bubbleCounter;
    stepMotor = _stepMotor;
    feeding = _feeding;
    bubbleControl = _bubbleControl;
    rtc = _rtc;
    currSettings = _currSettings;
    gorInd = 0;
    verInd = 0;
    numEditItem = 0;
    initSubmenu(submenuName(gorInd, verInd));
    nextKeyboardTime = millis() + KEYBOARD_INTERVAL;
    lastBlinkTime = 0;
};
bool Menu::loopNeedControl() {
    blinkDisplay();
    return readKeyboardNeedControl();
}
void Menu::blinkDisplay() {
    if (numEditItem == 0 || (millis() - lastBlinkTime) <= BLINK_INTERVAL) return;
    lastBlinkTime = millis();
    subMenu[numEditItem - 1]->changeBlink();
    display();
}
bool Menu::readKeyboardNeedControl() {
    if (millis() <= nextKeyboardTime) return false;
    nextKeyboardTime = millis() + KEYBOARD_INTERVAL;
    bool ans = false;
    byte keys = module->keysPressed(B00111111, B00111100);
    if (module->keyPressed(0, keys) && currSettings->alarmMelody != nullptr) {
        // Esc - выход из мелодии
        delete currSettings->alarmMelody;
        currSettings->alarmMelody = nullptr;
    }
    if (numEditItem) {
        if (module->keyPressed(0, keys)) {
            // Esc - выход из редактирования
            subMenu[numEditItem - 1]->exitEditing();
            numEditItem = 0;
            display();
        }
        if (module->keyPressed(1, keys)) {
            // Enter - сохраняем и к следующему
            subMenu[numEditItem - 1]->saveEditing();
            ans = true;
            int i;

```

```

int sizeSubMenu = sizeof(subMenu) / sizeof(subMenu[0]);
for (i = numEditItem; i < sizeSubMenu; i++) {
    if (subMenu[i] != nullptr && subMenu[i]->editing()) break;
}
if (i < sizeSubMenu) {
    numEditItem = i + 1;
    subMenu[numEditItem - 1]->enterEditing();
    display();
}
else {
    numEditItem = 0;
    display();
}
}
if (module->keyPressed(2, keys)) {
    subMenu[numEditItem - 1]->downValue();
    lastBlinkTime = millis();
    display();
}
if (module->keyPressed(3, keys)) {
    subMenu[numEditItem - 1]->upValue();
    lastBlinkTime = millis();
    display();
}
}
else {
    if (module->keyPressed(0, keys)) {
        // Esc - возврат меню на адрес 0-0
        if (verInd) {
            verInd = 0;
            initSubMenu(submenuName(gorInd, verInd));
            display();
        }
        else if (gorInd) {
            gorInd = 0;
            initSubMenu(submenuName(gorInd, verInd));
            display();
        }
    }
    if (module->keyPressed(1, keys)) {
        // Enter - режим редактирования
        int i;
        int sizeSubMenu = sizeof(subMenu) / sizeof(subMenu[0]);
        for (i = numEditItem; i < sizeSubMenu; i++) {
            if (subMenu[i] != nullptr && subMenu[i]->editing()) break;
        }
        if (i < sizeSubMenu) {
            numEditItem = i + 1;
            subMenu[numEditItem - 1]->enterEditing();
            display();
        }
    }
}
}

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
						75
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

int dVer = 0, dGor = 0;
if (verInd == 0 && module->keyPressed(2, keys)) dGor--; // left
if (verInd == 0 && module->keyPressed(3, keys)) dGor++; // right
if (module->keyPressed(4, keys)) dVer++; // down
if (module->keyPressed(5, keys)) dVer--; // up
if ((dGor || dVer) && (submenuName(gorInd + dGor, verInd + dVer) != anon)) {
    gorInd += dGor;
    verInd += dVer;
    initSubmenu(submenuName(gorInd, verInd));
    display();
}
}
return ans;
}
submenu Menu::getSubmenu() {
    return submenuName(gorInd, verInd);
};
void Menu::display() {
    String sOut;
    currSettings->startEndDurations(0);
    for (auto& menuItem : subMenu) {
        if (menuItem == nullptr) break;
        sOut += menuItem->display();
    }
    int deltaLen = sOut.length() - 8;
    if (deltaLen > 0) sOut = sOut.substring(0, 8);
    while (deltaLen++ < 0) {
        sOut += ' ';
    }
    module->setDisplayToString(sOut, getDots(submenuName(gorInd, verInd)));
    currSettings->startEndDurations(1);
}
submenu Menu::submenuName(byte _gorInd, byte _verInd) {
    switch (_gorInd) {
        case 0: switch (_verInd) {
            case 0: return timeMenu; break;
            case 1: return timer; break;
            case 2: return morning; break;
            case 3: return evening; break;
            case 4: return alarm; break;
            case 5: return lampInterval; break;
            default: return anon; break;
        }
        case 1: switch (_verInd) {
            case 0: return curTemp; break;
            case 1: return logTemp; break;
            case 2: return dayTemp; break;
            case 3: return nightTemp; break;
            case 4: return deltaTemp; break;
            default: return anon; break;
        }
        case 2: switch (_verInd) {

```



```

    case 0: return bubblesInSecond; break;
    case 1: return bubbleControlSettings; break;
    case 2: return sensorValue; break;
    case 3: return bubbleSettings; break;
    case 4: return bubbleDaySpeed; break;
    case 5: return bubbleNightSpeed; break;
    case 6: return beforeMorningStart; break;
    case 7: return bubbleControlSound; break;
    default: return anon; break;
}
case 3: switch (_verInd) {
    case 0: return feedingMenu; break;
    case 1: return morningFeeding; break;
    case 2: return eveningFeeding; break;
    case 3: return dayFeedingSettings; break;
    case 4: return nightFeeding; break;
    case 5: return durations; break;
    default: return anon; break;
}
case 4: switch (_verInd) {
    case 0: return motorPosition; break;
    case 1: return motorSpeed; break;
    case 2: return bubbleDurations; break;
    case 3: return bubbleCount; break;
    case 4: return bubblesInMinute; break;
    case 5: return sensorInSecond; break;
    case 6: return errorsInSecond; break;
    default: return anon; break;
}
}
return anon;
}
byte Menu::getDots(submenu _submenu) {
    switch (_submenu) {
        case timeMenu: return currSettings->secondLed ? B00010000 : 0; break;
        case bubbleDaySpeed:
        case bubbleNightSpeed:
        case timer:
        case morning:
        case evening:
        case morningFeeding:
        case eveningFeeding:
        case alarm: return B00010000; break;
        case curTemp: return controlTemp->getAquaTempConnected() ? B00100010 : B00100000;
        break;
        case bubbleControlSettings: return B01000100; break;
        case logTemp: return B01000010; break;
        case nightFeeding: return B01000100; break;
        case deltaTemp: return B00001000; break;
        case dayFeedingSettings:
        case bubblesInSecond: return B01000000; break;
    }
}

```

```

return 0;
}
void Menu::initSubmenu(submenu _submenu) {
for (auto& menuItem : submenu) {
if (menuItem != nullptr) {
delete menuItem;
menuItem = nullptr;
}
}
switch (_submenu) {
case timeMenu:
submenu[0] = new SettingsValue(currSettings, dayNight);
submenu[1] = new TextItem(" ");
submenu[2] = new TimeValue(currSettings, 0, rtc);
submenu[3] = new TimeValue(currSettings, 1, rtc);
submenu[4] = new SettingsValue(currSettings, timerOn);
submenu[5] = new AlarmFlag();
break;
case timer:
submenu[0] = new TextItem("St");
submenu[1] = new TimerValue(currSettings, 0);
submenu[2] = new TimerValue(currSettings, 1);
submenu[3] = new TimerStart(currSettings);
break;
case morning:
submenu[0] = new TextItem("Sd");
submenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MORNING_HOUR, 0, 23, 2);
submenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MORNING_MINUTE, 0, 59, 2);
break;
case evening:
submenu[0] = new TextItem("Sn");
submenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_EVENING_HOUR, 0, 23, 2);
submenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_EVENING_MINUTE, 0, 59, 2);
break;
case alarm:
submenu[0] = new TextItem("Sb");
submenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_ALARM_HOUR, 0, 23, 2);
submenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_ALARM_MINUTE, 0, 59, 2);
submenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_ALARM, 0, 1, 2, 1);
break;
case lampInterval:
submenu[0] = new TextItem("Sdn ");
submenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_LAMP_INTERVAL, 0, 30, 2);
break;
case curTemp:
submenu[0] = new TextItem("i");
submenu[1] = new RtsTemp(rtc);
submenu[2] = new TextItem("o");
submenu[3] = new AquaTemp(controlTemp);
break;
case logTemp:
submenu[0] = new TempLog(currSettings, controlTemp);

```

```

break;
case dayTemp:
    subMenu[0] = new TextItem("Td ");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_TEMP, 14, 30, 2);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_TEMP_ON, 0, 1, 2, 1);
    break;
case nightTemp:
    subMenu[0] = new TextItem("Tn ");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_TEMP, 14, 30, 2);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_TEMP_ON, 0, 1, 2, 1);
    break;
case deltaTemp:
    subMenu[0] = new TextItem("dt ");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DELTA_TEMP, 5, 10, 2);
    break;
case bubblesInSecond:
    subMenu[0] = new bubbleCounterValue(bubbleCounter, bubbleIn100Second);
    subMenu[1] = new bubbleControlValue(bubbleControl, controlCondition);
    break;
case bubbleControlSettings:
    subMenu[0] = new bubbleControlValue(bubbleControl, minBubblesIn100Second);
    subMenu[1] = new bubbleControlValue(bubbleControl, maxBubblesIn100Second);
    break;
case sensorValue:
    subMenu[0] = new bubbleCounterValue(bubbleCounter, minLevel);
    subMenu[1] = new bubbleCounterValue(bubbleCounter, maxLevel);
    break;
case bubbleSettings:
    subMenu[0] = new TextItem("d ");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MAX_DURATION_BUBBLE, 0, 50, 2,
1);
    subMenu[2] = new TextItem("h ");
    subMenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MIN_LEVEL_BUBBLE, 0, 50, 2, 1);
    break;
case bubbleDaySpeed:
    subMenu[0] = new TextItem("Bd");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_BUBBLE_SPEED, 19, 250, 4, 1);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_BUBBLE_ON, 0, 1, 2, 1);
    break;
case bubbleNightSpeed:
    subMenu[0] = new TextItem("Bn");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_BUBBLE_SPEED, 19, 250, 4,
1);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_BUBBLE_ON, 0, 1, 2, 1);
    break;
case beforeMorningStart:
    subMenu[0] = new TextItem("bd");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_BEFORE_MORNING_BUBBLE_START, 0, 250, 4, 3);
    break;
case bubbleControlSound:
    subMenu[0] = new TextItem("Sound");

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		79

```

    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_CONTROL_BUBBLE_SOUND_ON, 0,
1, 3, 2);
    break;
case feedingMenu:
    subMenu[0] = new TextItem("Feed");
    subMenu[1] = new FeedingValue(feeding);
    break;
case morningFeeding:
    subMenu[0] = new TextItem("Fd");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MORNING_FEEDING_HOUR, 0, 23, 2);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MORNING_FEEDING_MINUTE, 0, 59,
2);
    subMenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_MORNING_FEEDING_LOOP, 0, 20, 2,
1);
    break;
case eveningFeeding:
    subMenu[0] = new TextItem("Fd");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_EVENING_FEEDING_HOUR, 0, 23, 2);
    subMenu[2] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_EVENING_FEEDING_MINUTE, 0, 59,
2);
    subMenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_EVENING_FEEDING_LOOP, 0, 20, 2,
1);
    break;
case dayFeedingSettings:
    subMenu[0] = new TextItem("d");
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_FEEDING_DURATION, 0, 250, 3,
0);
    subMenu[2] = new TextItem("p");
    subMenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_DAY_FEEDING_PAUSE, 0, 99, 3, 2, 10);
    break;
case nightFeeding:
    subMenu[0] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_FEEDING_HOUR, 0, 23, 2);
    subMenu[1] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_FEEDING_MINUTE, 0, 23, 2);
    subMenu[2] = new TextItem("d");
    subMenu[3] = new byteEEPROMvalue(EEPROM_NIGHT_FEEDING_DURATION, 0, 250,
3, 0);
    break;
case durations:
    subMenu[0] = new SettingsValue(currSettings, dur);
    break;
case motorPosition:
    subMenu[0] = new TextItem("POS ");
    subMenu[1] = new MotorPosition(stepMotor);
    break;
case motorSpeed:
    subMenu[0] = new TextItem("51");
    break;
case bubbleDurations:
    subMenu[0] = new TextItem("52");
    break;
case bubbleCount:
    subMenu[0] = new TextItem("53");

```

					ITC.4KI.0124.03-ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		80

```

        break;
    case bubblesInMinute:
        subMenu[0] = new TextItem("54");
        break;
    case sensorInSecond:
        subMenu[0] = new TextItem("55");
        break;
    case errorsInSecond:
        subMenu[0] = new TextItem("56");
        break;
    }
}

```

					<i>ITC.4Kl.0124.03-ПЗ</i>	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		81